

Beginsituatie van leerlingen in het eerste leerjaar B van het secundair onderwijs

**Onderwijskundig Beleids- en Praktijkgericht Wetenschappelijk Onderzoek
in opdracht van de Vlaamse minister van Werk, Onderwijs en Vorming**

Deze brochure bespreekt de resultaten van een onderzoek in opdracht van Frank Vandenbroucke, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming (OBPWO 06.00). Het onderzoek was het werk van een interdisciplinair onderzoeksteam van de K.U.Leuven in samenwerking met de Universiteit Antwerpen. Rianne Janssen, Bieke De Fraine, Lieven Verschaffel, Dirk Janssens, Rita Rymenans (UA) en Jan Van Damme waren de promotoren. Lien Willem, Barbara Luyten en Klaartje Volders waren de wetenschappelijke medewerkers. Daarnaast werkten Anne Grosemans, Evelyn Goffin, May Van Hulle en Dorien Van Rooy mee aan de organisatie van de dataverzameling. Het onderzoeksteam en de Vlaamse Overheid danken de scholen, directies, graadcoördinatoren, leerkrachten, leerlingen en hun ouders die deelnamen aan dit onderzoek.

Een elektronische versie van deze brochure is beschikbaar op www.ond.vlaanderen.be/dvo en www.ond.vlaanderen.be/obpwo

1. Beschrijving van het onderzoek	4
Wat is het doel van dit onderzoek?	4
Welke toetsen en achtergrondvragenlijsten werden voorgelegd?	4
Welke leerlingen en scholen namen deel?	5
Hoe verliep de afname?	5
2. De scholen in de steekproef	7
Administratieve schoolkenmerken	7
Kenmerken van de schoolwerking	8
3. De leerlingen in 1B	12
Kenmerken van de leerlingen en hun gezin	12
Kenmerken van hun schoolloopbaan	21
Verband tussen leerlingkenmerken	24
De verwachtingen voor volgend schooljaar	25
4. De leerkrachten en de lessen	27
De leerkrachten	27
De lessen	29
5. De toetsresultaten	35
Beginsituatie voor wiskunde	35
Beginsituatie voor Nederlands	36
Samenhang tussen prestaties Nederlands en wiskunde	37
Analyse van de verschillen in toetsprestaties	37
6. Afgeleverde studiebewijzen	41
Oriënteringsattesten	41
Het getuigschrift basisonderwijs	46
7. Wie zit er in 1B?	52

1. Beschrijving van het onderzoek

Dit onderzoeksproject brengt de beginsituatie van leerlingen uit het eerste leerjaar B van het secundair onderwijs in kaart. Begin oktober 2006 legde een representatieve steekproef van bijna 3500 1B-leerlingen uit 195 secundaire scholen begintoetsen over wiskunde en Nederlands af. Daarnaast vulden de leerlingen en hun ouders een korte vragenlijst in. Ook de leerkrachten wiskunde, Nederlands of PAV en de directie kregen een vragenlijst. Op het einde van het schooljaar werd bij de directie informatie verzameld over de oriënteringsattesten die de leerlingen behaalden.

Wat is het doel van dit onderzoek?

Met dit onderzoek wil de overheid een antwoord krijgen op de volgende vragen:

- Welke leerlingen zitten er in 1B?
- Wat zijn de kenmerken van de scholen die een 1B-klas hebben?
- Wat zijn de kenmerken van de leerkrachten die in 1B wiskunde, Nederlands of project algemene vakken (PAV) geven? Wat zeggen deze leerkrachten over hun klaspraktijk?
- Hoe presteren 1B-leerlingen bij het begin van het schooljaar voor wiskunde en Nederlands. Met welke kenmerken hangen deze beginprestaties samen?
- Welk oriënteringsattest halen de leerlingen uit 1B op het einde van het schooljaar 2006-2007? Halen ze daarbij een getuigschrift basisonderwijs?

De leerlingen uit de steekproef die in het schooljaar 2007-2008 in het beroepsvoorbereidende leerjaar (BVL) zaten, namen in principe in mei 2008 ook deel aan de peiling over de ontwikkelingsdoelen wiskunde. De scholen die aan dit project deelnamen, vormden samen immers ook de steekproef voor het peilingsonderzoek wiskunde. Daardoor ontstond voor een aantal leerlingen een longitudinaal onderzoeksontwerp: zij werden zowel getoetst bij het begin van het eerste leerjaar B als op het einde van het BVL. Voor deze leerlingen worden de gegevens over hun beginsituatie meegenomen bij de analyse en de interpretatie van de peilingsresultaten.

Welke toetsen en achtergrondvragenlijsten werden voorgelegd?

Begintoetsen wiskunde en Nederlands

Om de beginsituatie voor Nederlands en wiskunde van de leerlingen in 1B in kaart te brengen, werden de begintoetsen voor de B-stroom van het OBPWO-project 02.01 (Janssen e.a., 2004) afgenomen. De eindtermen wiskunde en Nederlands van het basisonderwijs vormden het inhoudelijke referentiekader van deze begintoetsen. De toetsen bestaan uit meerkeuzevragen of vragen in korte antwoordvorm. Voor wiskunde bestaat de toets uit opgaven over getallen en bewerkingen, meten, meetkunde en probleemoplossende vaardigheden. Voor Nederlands is dit een toets over begrijpend lezen.

Achtergrondvragenlijsten

De toetsboekjes van de leerlingen bevatten enkele vragen over de leerling zelf: geboortedatum, geslacht, thuistaal en geboorteland.

De ouders kregen een korte vragenlijst. Hier werd gevraagd of hun zoon/dochter een diagnose heeft voor bepaalde (leer-)moeilijkheden en handicaps of langdurige ziektes en of hij/zij extra zorg of begeleiding kreeg. Ook konden de ouders aangeven of ze voor het schooljaar 2006-2007 een studietoelage hadden aangevraagd. Verder volgden vragen over de schoolloopbaan van hun zoon of dochter en over de gezinsachtergrond. Dankzij de goede organisatie van de scholen werd 90% van de oudervragenlijsten volledig ingevuld terugbezorgd aan het onderzoeksteam.

De leerkrachten Nederlands en wiskunde of de leerkracht PAV van de deelnemende klassen vulden een vragenlijst in over zichzelf, hun opleiding, hun onderwijsopdracht en de klaspraktijk. De leerkrachtvragenlijst werd door 91% van de leerkrachten Nederlands ingevuld en door 93% van de leerkrachten wiskunde. Tenslotte vulden ook 15 leerkrachten PAV uit 11 scholen de leerkrachtvragenlijst in. Door dit beperkte aantal leerkrachten moeten de resultaten voor PAV met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

De directievragenlijst peilde naar een aantal identificatiegegevens van de school en de directie, naar de lessentabel van 1B, naar de schoolpopulatie en naar gegevens over het gelijke-onderwijskansenbeleid (GOK) en het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers (OKAN). Van 93% van de deelnemende scholen kreeg het onderzoeksteam een ingevulde directievragenlijst terug.

Welke leerlingen en scholen namen deel?

De leerlingen van de B-stroom van de eerste graad secundair onderwijs vormen de doelgroep van dit onderzoek én van de peiling wiskunde van juni 2008. Scholen die deelnamen aan het onderzoek naar de beginsituatie in 1B verbonden zich ertoe om ook deel te nemen aan de peiling in BVL. Er werd een representatieve steekproef van leerlingen en scholen getrokken uit de volledige populatie scholen met een B-stroom in de eerste graad. Daarbij hielden de onderzoekers rekening met schooltype, onderwijsnet en verstedelijkingsgraad.

Op 11 september 2006 werden 265 scholen aangeschreven met de vraag om deel te nemen aan het onderzoek. Uiteindelijk reageerden 195 scholen positief. In totaal legden 3561 leerlingen de toets af voor wiskunde en 3567 voor Nederlands.

Hoe verliep de afname?

- Per school was één contactpersoon verantwoordelijk voor de praktische organisatie van het onderzoek en voor de contacten met de onderzoekers.
- De leerkrachten stonden zelf in voor de afname van de begintoetsen. Eventueel voorzagen men voor alle leerlingen van 1B in een school gezamenlijke afnamesessies.

De afname van de toetsen mocht plaatsvinden op zelf gekozen momenten in de periode van maandag 2 tot en met vrijdag 6 oktober 2006.

- De toets wiskunde omvatte twee deoltoetsen van telkens één lesuur.
 - Voor Nederlands ging het om drie toetsen die in twee lesuren werden afgenomen.
 - Twee toetsafnames van een lesuur moesten minstens gescheiden zijn door een speeltijd of middagpauze.
- De klastitularis bezorgde de oudervragenlijsten aan de ouders en zamelde de ingevulde vragenlijsten terug in.
 - De verantwoordelijke van de school bezorgde het toetsmateriaal en de oudervragenlijsten ten laatste op 9 oktober 2006 per post terug aan het onderzoeksteam.
 - De vragenlijsten voor directie en leerkrachten werden online beschikbaar gesteld tijdens de maand december 2006. Deze vragenlijsten konden eventueel ook op papier worden ingevuld.
 - Op het einde van het schooljaar 2006-2007 werd aan de deelnemende scholen gevraagd aan te geven welke studiebewijzen de leerlingen van 1B behaald hadden.

2. De scholen in de steekproef

In de populatie van scholen die een B-stroom aanbieden, zijn er meer scholen met een bso/tso/kso-bovenbouw in vergelijking met de totale populatie van secundaire scholen met een eerste graad. Ook zijn er in verhouding met de totale populatie iets meer officiële dan vrije scholen met een B-stroom.

Administratieve schoolkenmerken

Tabel 1 geeft een samenvattende beschrijving van de scholen in de steekproef. Ter vergelijking is ook aangegeven hoeveel Nederlandstalige scholen in Vlaanderen en Brussel een eerste graad hebben (met een A- of een B-stroom) en hoeveel scholen een B-stroom aanbieden.

7

- In de meeste gevallen maakt de eerste graad deel uit van een school met volledig secundair onderwijs. 37% van de scholen in de steekproef zijn autonome midden-scholen: ongeveer de helft ervan zijn volledig autonome middenscholen, de anderen zijn administratief autonome middenscholen. De helft van de scholen (51%) heeft een eerste graad die verbonden is aan een bovenbouw met vooral tso/bso/kso-studierichtingen. Bij 12% van de deelnemende scholen is de eerste graad verbonden aan een multilaterale bovenbouw (met aso- én tso/kso/bso-studierichtingen) of is de bovenbouw hoofdzakelijk gericht op aso-studierichtingen.
- 61% van de steekproefscholen behoort tot het vrij onderwijs.
- 61% van de scholen ligt in plattelandsgedebiet, 39% in stedelijk gebied.
- De provincie Antwerpen is het sterkst vertegenwoordigd in de steekproef, de provincies Vlaams-Brabant en Limburg het minst.

De steekproef van scholen wijkt voor schooltype, onderwijsnet, verstedelijkingsgraad en provincie weinig af van de totale populatie Vlaamse scholen die 1B aanbieden. De steekproef én de totale Vlaamse populatie van 1B-scholen verschillen wel van de scholen in de totale populatie met een eerste graad secundair onderwijs (A- of B-stroom).

- In de totale populatie van scholen met een eerste graad secundair onderwijs komen de drie schooltypes ongeveer even vaak voor. Scholen met een B-stroom komen echter vaker voor bij technische of beroepsscholen en veel minder vaak bij scholen met een multilaterale bovenbouw of een aso-bovenbouw.
- In vergelijking met de totale populatie secundaire scholen met een eerste graad zijn er iets meer officiële dan vrije scholen met een B-stroom.
- De scholen met een B-stroom liggen vaker op het platteland.
- Er zijn geen verschillen tussen de provincies als het gaat over scholen met of zonder een B-stroom in de eerste graad.

Tabel 1. Percentage scholen die een eerste graad aanbieden (N=672), scholen die een B-stroom in de eerste graad aanbieden (N=422) en percentage steekproefscholen (N=195) volgens een aantal kenmerken

Schoolkenmerken	% scholen met een eerste graad in de totale populatie	% scholen met een B-stroom in de eerste graad in de totale populatie	% scholen in de steekproef
<i>Schooltype</i>			
Autonome middenschool	34	36	37
School met bso/kso/tso-bovenbouw	34	50	51
School met multilaterale bovenbouw of aso-bovenbouw	32	14	12
<i>Onderwijsnet</i>			
Vrij onderwijs	69	61	61
Officieel onderwijs	31	39	39
<i>Verstedelijkingsgraad</i>			
Platteland	57	64	61
Stad	43	36	39
<i>Provincie</i>			
Antwerpen	29	27	26
Vlaams-Brabant	17	17	15
Limburg	13	15	15
Oost-Vlaanderen	21	21	22
West-Vlaanderen	21	20	22

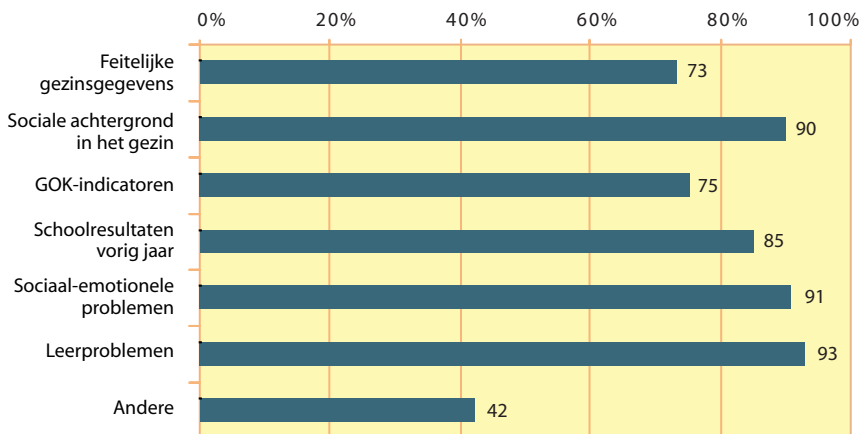
Kenmerken van de schoolwerking

Informatie bij inschrijving van leerlingen

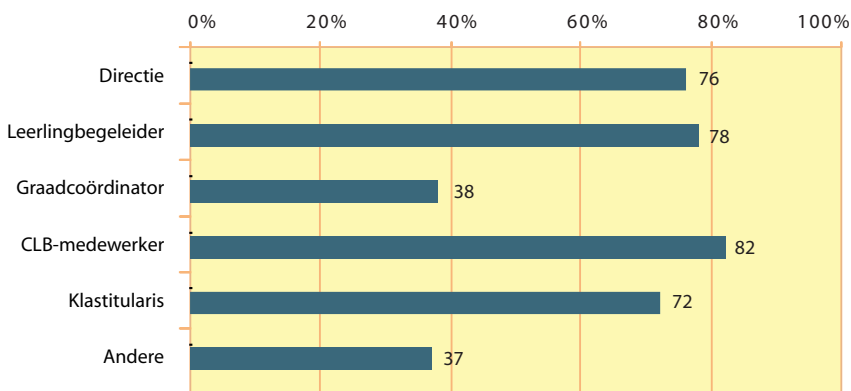
Bij de inschrijving van een 1B-leerling vragen de scholen over het algemeen veel informatie aan de ouders, zowel over het gezin als over de leerling zelf. Figuur 1 geeft aan dat scholen vooral informeren naar eventuele leerproblemen (93%), sociaal-emotionele problemen (90%), de sociale achtergrond van het gezin (90%) en de schoolresultaten in het vorige schooljaar (85%).

Overleg over risicoleerlingen

In 89% van de scholen vindt er bij het begin van het schooljaar een overleg plaats over risicoleerlingen uit 1B. Uit Figuur 2 blijkt dat meestal een CLB-medewerker (82%), een leerlingbegeleider (78%), de directie (76%) en de klastitularis (72%) aan dit overleg deelnemen.

Figuur 1 – Beschrijving van de gegevens die de scholen opvragen bij de inschrijving van een 1B-leerling

Figuur 2 – Beschrijving van de personen in de scholen die bij het begin van het schooljaar deelnemen aan overleg over risicoleerlingen

Klasoverschrijdend werken

In 27% van de scholen wordt klasoverschrijdend gewerkt in 1B. In de helft van de scholen is dat samen met een andere 1B-klas. 56% van de scholen zorgt ervoor dat de 1B-klas soms samen les heeft met een klas van eerste leerjaar van de A-stroom van de eerste graad (1A-klas). In 37% van de gevallen hebben leerlingen van 1B soms samen les met het beroepsvoorbereidend leerjaar.

Project algemene vakken

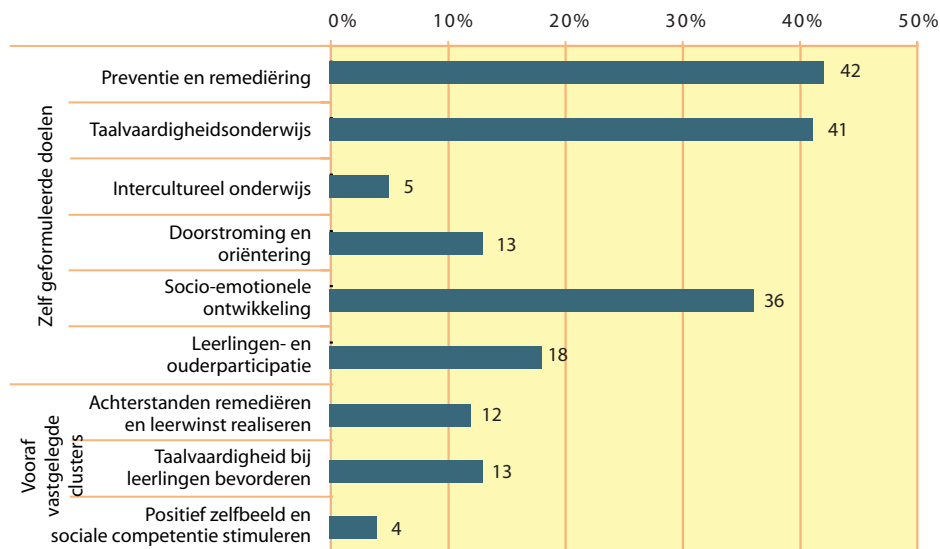
9% van de deelnemende scholen voorziet PAV. In deze scholen worden twee of meer vakken van de basisvorming geïntegreerd aangeboden.

Gelijke onderwijskansen

74% van de scholen uit de steekproef heeft extra uren-leraar in het kader van het gelijke onderwijskansenbeleid (GOK). Gemiddeld gaat het om 21 extra uren-leraar GOK. Ter vergelijking: de scholen die in 2006 deelnamen aan de peiling biologie in de A-stroom van de eerste graad secundair onderwijs hadden gemiddeld 13 extra uren-leraar GOK.

Voor het gelijkekansenbeleid werken de scholen uit de steekproef vooral met zelf geformuleerde doelstellingen. Uit Figuur 3 blijkt dat scholen daarbij vooral voor de thema's preventie en remediëring van ontwikkelings- en leerachterstanden (42%), taalvaardigheidsonderwijs (41%) en socio-emotionele ontwikkeling (36%) kiezen.

Scholen werken minder met de vooraf vastgelegde GOK-clusters. Daarbij worden cluster 1 'Ontwikkelings- en leerachterstanden remediëren en leerwinst realiseren' (12%) en cluster 2 'De taalvaardigheid bij leerlingen bevorderen' (13%) het vaakst aangeduid. Slechts 4% van de scholen kiest cluster 3: 'Een positief zelfbeeld en sociale competentie stimuleren'.

Figuur 3 – Verdeling van het aantal scholen dat kiest om te werken met bepaalde vooraf vastgelegde GOK-clusters en van het aantal scholen dat kiest om zelf GOK-doelstellingen te formuleren binnen bepaalde thema's

Klassenraden

Ongeveer 45% van de scholen organiseert 3 tot 4 klassenraden per jaar. Bij evenveel scholen is dat 5 tot 6 maal per jaar.

OKAN

In 6% van de steekproefscholen is er een onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers. In deze scholen zitten gemiddeld 31 OKAN-leerlingen.

3. De leerlingen in 1B

Uit de verzamelde gegevens blijkt dat de leerlingen in 1B een kwetsbare groep leerlingen vormen met vaak al een 'geaccidendeerde' schoolloopbaan achter de rug. Meer dan de helft van de leerlingen in 1B zit niet meer op leeftijd. Ze hebben vaker leerproblemen en scoren hoger op de GOK-criteria dan andere leerlinggroepen.

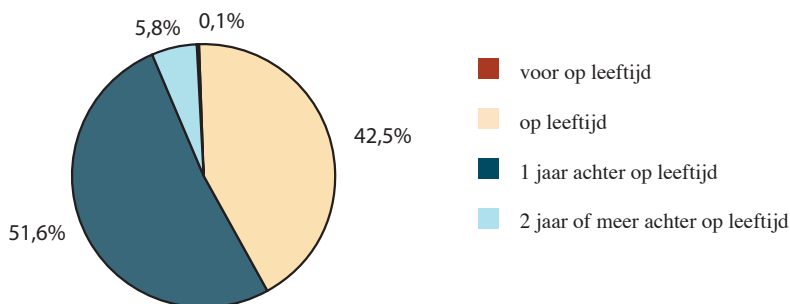
Kenmerken van de leerlingen en hun gezin

Geslacht

De steekproef bestaat uit meer jongens (56 %) dan meisjes (44%). Er waren scholen in de steekproef die enkel jongens of enkel meisjes in 1B hadden. Ter vergelijking: zowel bij voorbijgepeilingen op het einde van het basisonderwijs als op het einde van de A-stroom van de eerste graad zaten er telkens ongeveer evenveel jongens als meisjes in de steekproef.

Leeftijd

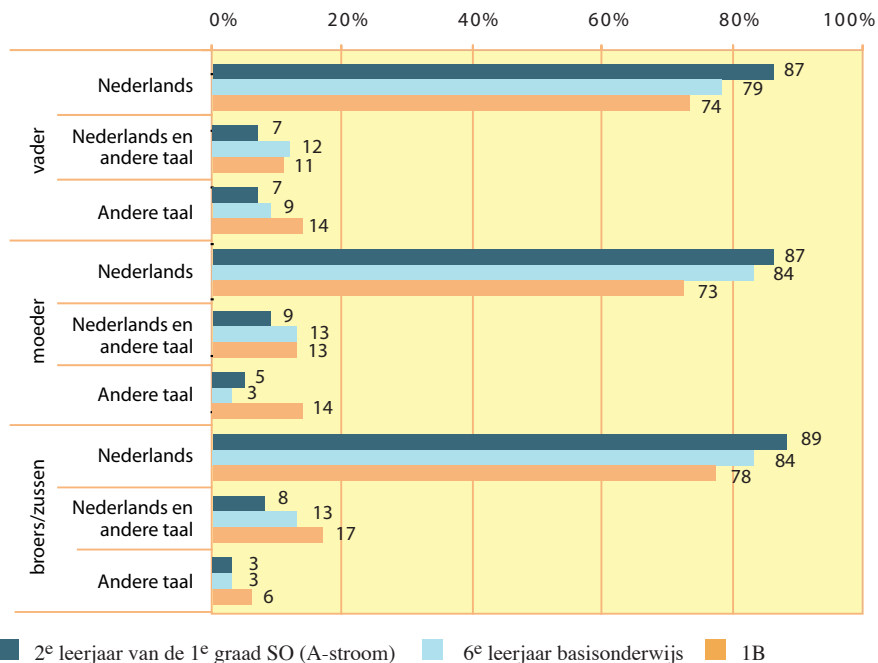
43% van de leerlingen zit op leeftijd (Figuur 4). Ongeveer 57% van de leerlingen heeft één of meer jaren schoolse achterstand. Ter vergelijking: bij voorbijgepeilingen op het einde van het basisonderwijs of op het einde van de A-stroom van de eerste graad zat 80 tot 85% van de leerlingen op leeftijd.

Figuur 4 – Verdeling van de 1B-leerlingen volgens leeftijd

Thuis taal

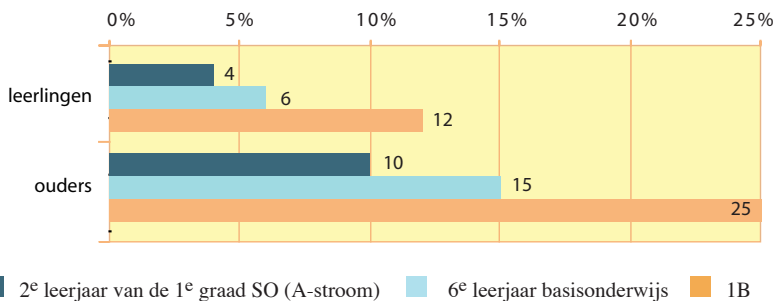
Ongeveer drie kwart van de leerlingen spreekt Nederlands met hun moeder, vader en broers of zussen. 13% spreekt naast Nederlands ook een andere taal met de moeder en 14% spreekt alleen een andere taal met de moeder. Met de vader spreekt 11% ook een andere taal dan het Nederlands en 14% alleen maar een andere taal. 17% van de leerlingen spreekt met broers of zussen ook een andere taal en 5% spreekt met hen uitsluitend een andere taal. In vergelijking met leerlingen van het zesde leerjaar lager onderwijs en leerlingen in het tweede leerjaar van de A-stroom van de eerste graad (2A) spreken leerlingen uit 1B vaker (uitsluitend) een andere taal met de diverse gezinsleden (Figuur 5).

Figuur 5 – Taal of talen die de leerlingen uit 1B, het zesde leerjaar lager onderwijs en het tweede leerjaar van de A-stroom van eerste graad (2A) met hun ouders en broers of zussen spreken. Voor het zesde leerjaar en 2A zijn de cijfers afkomstig uit de peilingen van 2007.

Geboorteland

Het merendeel van de leerlingen (88%) is in België geboren. De leerlingen die in het buitenland geboren zijn, verblijven gemiddeld sinds vijf jaar in België. Ongeveer 75% van de moeders en vaders is in België geboren. Figuur 6 vergelijkt het geboorteland van 1B-leerlingen en hun ouders met de gegevens van leerlingen in recente steekproeven van de peilingen in het zesde leerjaar lager onderwijs en in 2A (peilingen 2007). Daaruit blijkt dat 1B-leerlingen vaker afkomstig zijn uit het buitenland (12% in 1B versus ongeveer 5% in het zesde leerjaar en 2A) en dat ook hun ouders vaker niet in België geboren zijn (25% in 1B versus 15% in het zesde leerjaar en 10% in 2A).

Figuur 6 – Geboorteland van ouders en leerlingen uit 1B, het zesde leerjaar lager onderwijs en 2A.

14

(Leer)moeilijkheden.

Volgens de ouders kampt 30% van de leerlingen uit 1B met (leer)moeilijkheden, handicaps of langdurige ziekten. Dyslexie (11,5%), AD(H)D (9,5%), dyscalculie (3,9%) en autismespectrumstoornis (1,5%) zijn de meest voorkomende diagnoses. Deze percentages liggen hoger dan wat in de wetenschappelijke literatuur bekend is over de mate waarin deze problemen voorkomen bij de hele bevolking. Ter vergelijking: bij de peilingen 2007 in het zesde leerjaar van het lager onderwijs en in 2A gaf ongeveer 15% van de ouders aan dat hun zoon of dochter een diagnose had voor een (leer)stoornis, handicap of langdurige ziekte (Figuur 7). Deze cijfers liggen wel meer in de lijn van de spreiding over heel de bevolking.

Extra zorg

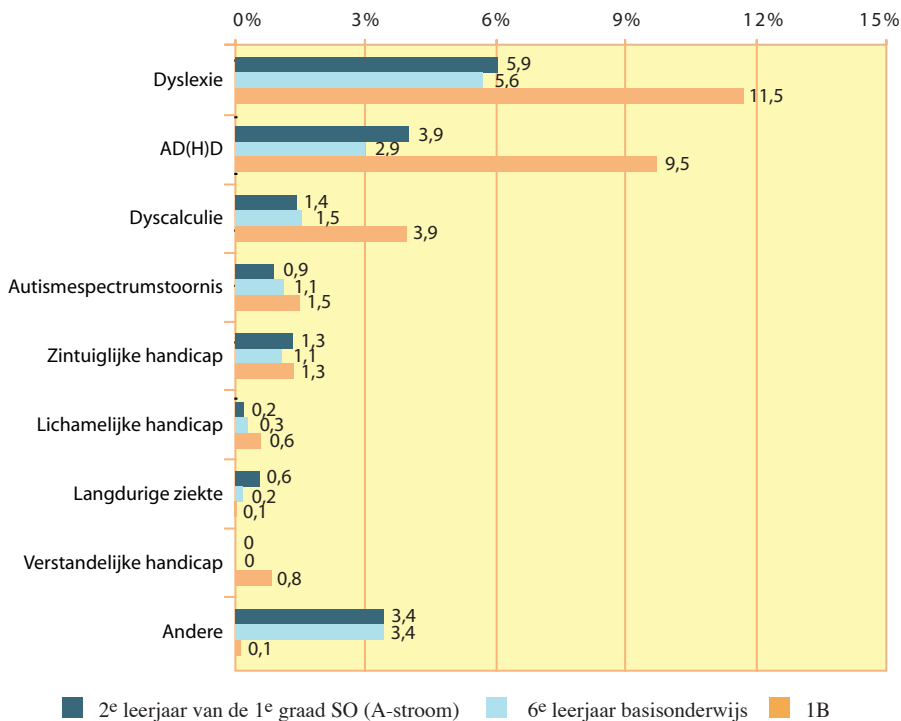
Ruim 19% van de leerlingen krijgt volgens de ouders extra zorg of begeleiding. Als deze leerlingen binnen de school begeleiding krijgen, gebeurt dat bij 23% door een taak- of zorgleerkracht. 16% van hen krijgt GON-begeleiding en 14% krijgt huiswerkbegeleiding op school. Een kleine 3% van deze leerlingen krijgt extra begeleiding in de vorm van onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers (OKAN).

Wanneer de leerlingen extra hulp krijgen buiten de school, komt begeleiding door een deskundige het meest voor (23%). 5% gaat naar een revalidatiecentrum en 14% krijgt huiswerkbegeleiding die door een andere instantie dan de school wordt georganiseerd.

Studietoelage en vervangingsinkomen

Volgens de ouders heeft 57% van de leerlingen uit 1B een studietoelage van de Vlaamse Gemeenschap aangevraagd voor het schooljaar 2006-2007. Ter vergelijking: 15% van de leerlingen in 2A uit de peiling van 2007 heeft een studietoelage aangevraagd.

11% van de vaders en 15% van de moeders van 1B-leerlingen leven van een vervangingsinkomen. Bij de peilingen die in 2007 in het zesde leerjaar van het lager onderwijs en in 2A plaatsvonden, kreeg 3 à 4% van de vaders en 6 à 7% van de moeders een vervangingsinkomen.

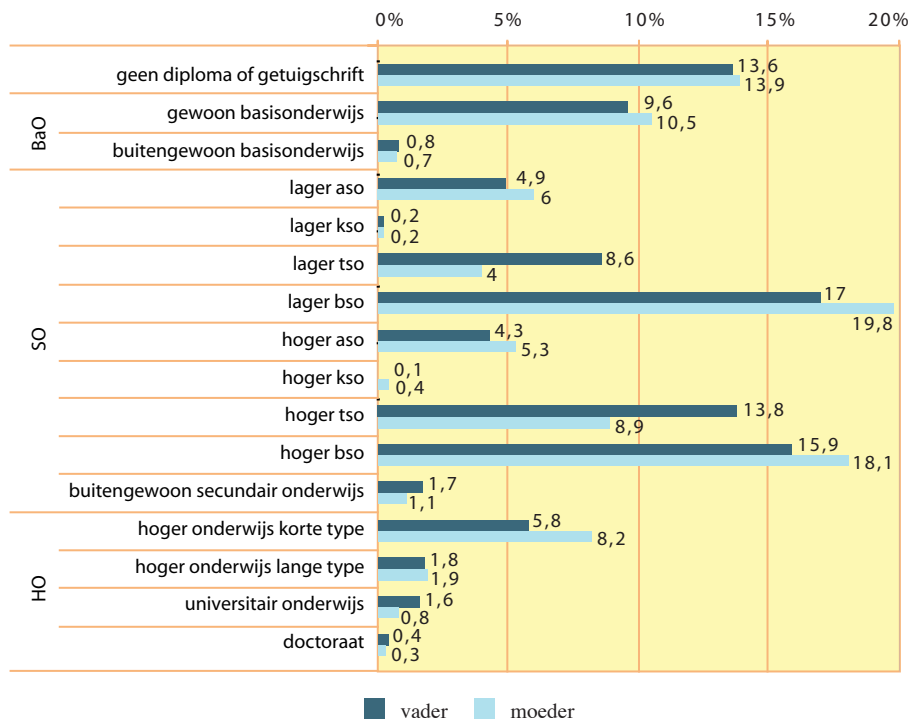

Figuur 7 – Percentage leerlingen in 1B, het zesde leerjaar lager onderwijs en 2A dat volgens hun ouders een diagnose heeft gekregen voor bepaalde (leer-)moeilijkheden, handicaps of ziekten.

Onderwijsniveau van de ouders

Figuur 8 geeft een overzicht van de hoogste diploma's of getuigschriften die de ouders van de 1B-leerlingen behaalden.

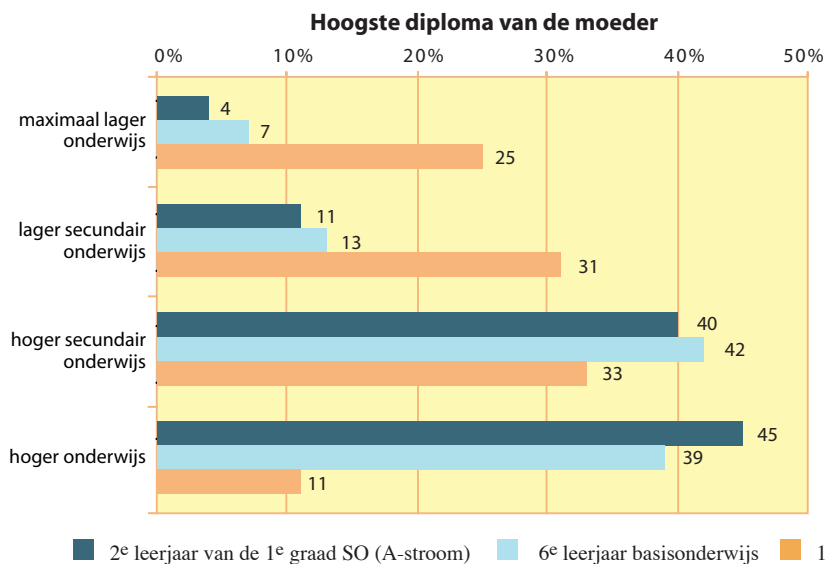
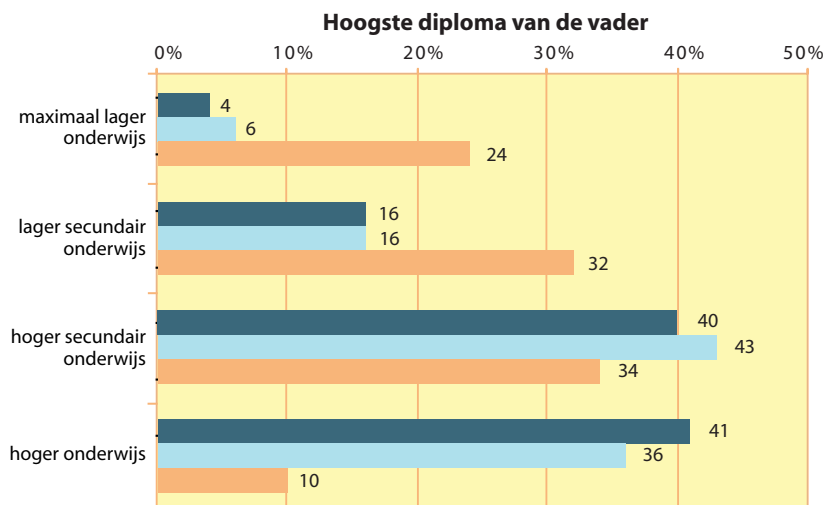
- De meest voorkomende diploma's van de vaders zijn lager (17%) of hoger (16%) beroepssecundair onderwijs en hoger technisch secundair onderwijs (14%). 10% heeft enkel het basisonderwijs afgemaakt. Een kleine 14% heeft geen diploma. Bijna 10% van de vaders heeft een diploma hoger of universitair onderwijs, waarbij een diploma hoger onderwijs buiten de universiteit van het korte type het meest voorkomt.
- Bij de moeders van de 1B-leerlingen is er een gelijkaardig patroon als bij de vaders. De moeders hebben echter vaker een diploma lager (20%) of hoger (18%) beroepssecundair onderwijs in vergelijking met de vaders. De moeders hebben duidelijk minder gekozen voor het technisch secundair onderwijs. 11% van de moeders heeft een diploma hoger of universitair onderwijs. Het percentage moeders met een diploma hoger onderwijs buiten de universiteit van het korte type ligt een kleine 3% hoger dan bij de vaders.

Figuur 8 – Beschrijving van de hoogste diploma's of getuigschriften die de ouders van 1B-leerlingen haalden.

Als we het opleidingsniveau van de ouders van 1B-leerlingen vergelijken met het opleidingsniveau van de ouders van leerlingen in het zesde leerjaar van het lager onderwijs en van leerlingen op het einde van de A-stroom van de eerste graad (gegevens uit peilingen in 2007), komen er een aantal opvallende verschillen aan de oppervlakte (Figuur 9).

- Algemeen genomen is het opleidingsniveau van de ouders van 1B-leerlingen lager dan bij de ouders van de andere leerlinggroepen.
- Ouders van 1B-leerlingen hebben veel vaker hoogstens een getuigschrift basisonderwijs (ongeveer 24 à 25% tegenover 4 à 7%) of lager secundair onderwijs (31 à 32% tegenover 11 à 16%) dan de ouders van leerlingen uit het zesde leerjaar of van 2A-leerlingen.

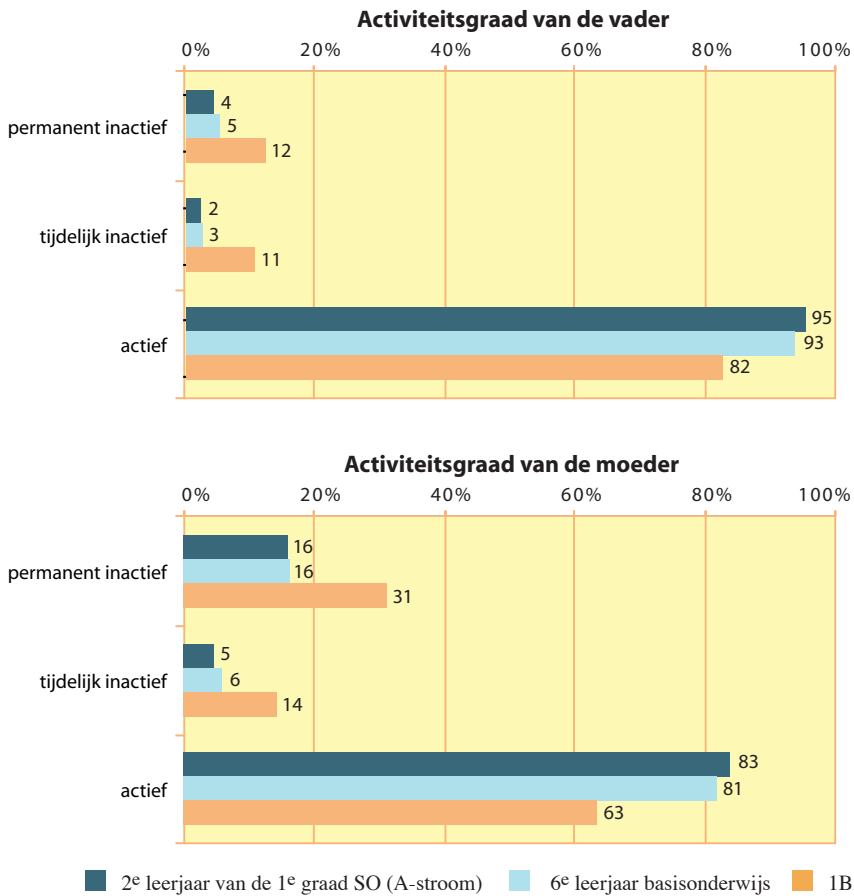
Figuur 9 – Vergelijking van de opleidingsniveaus van de ouders van leerlingen uit 1B, het zesde leerjaar lager onderwijs en 2A

Beroepssituatie van de ouders

- De meeste vaders van 1B-leerlingen werken voltijds (72%) en 3% werkt deeltijds. 10% van de vaders is werkloos, 5% is langdurig ziek, werkonbekwaam of invalide en 3% is met pensioen. 3% is overleden.

- Van de moeders heeft 25% een voltijdse job. 29% werkt deeltijds en 25% is voltijds huisvrouw. 13% van de moeders is werkloos, 6% is langdurig ziek, werkonbekwaam of invalide en 3% is helpende echtgenote in een zaak.

Figuur 10 vergelijkt de activiteitsgraad van de ouders van 1B-leerlingen met deze van de ouders van leerlingen in het zesde leerjaar van het lager onderwijs en met de ouders van leerlingen in 2A (gegevens uit de peilingen van 2007). Daarbij valt op dat de ouders van 1B-leerlingen een lagere activiteitsgraad hebben dan de ouders van de andere leerlingen. Er zijn dubbel zoveel ouders van 1B-leerlingen die tijdelijk of permanent niet (meer) beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt. Dat verschil heeft vooral te maken met het veel hoger aantal ouders van 1B-leerlingen die werkloos of permanent arbeidsongeschikt zijn, of die zich voltijds op het huishouden toeleggen.

Figuur 10 - Vergelijking van de activiteitsgraad van de ouders van leerlingen uit 1B, het zesde leerjaar lager onderwijs en 2A.

Beroep van de ouders

- De vaders van 1B-leerlingen zijn vooral arbeiders (67%) waarvan 44% geschoold. De tweede grootste groep zijn de zelfstandigen (17%), gevolgd door bedienden (14%). Weinig vaders zijn ambtenaar (5%), hebben een vrij beroep (3%) of staan in het onderwijs (3%).
- Ook bij de moeders zijn de arbeidsters de grootste groep, met ongeveer evenveel geschoolde (28%) als ongeschoolde arbeidsters (25%). De tweede grootste groep zijn de bedienden (29%). 11% van de moeders is zelfstandige, 5% staat in het onderwijs en 5% is ambtenaar.

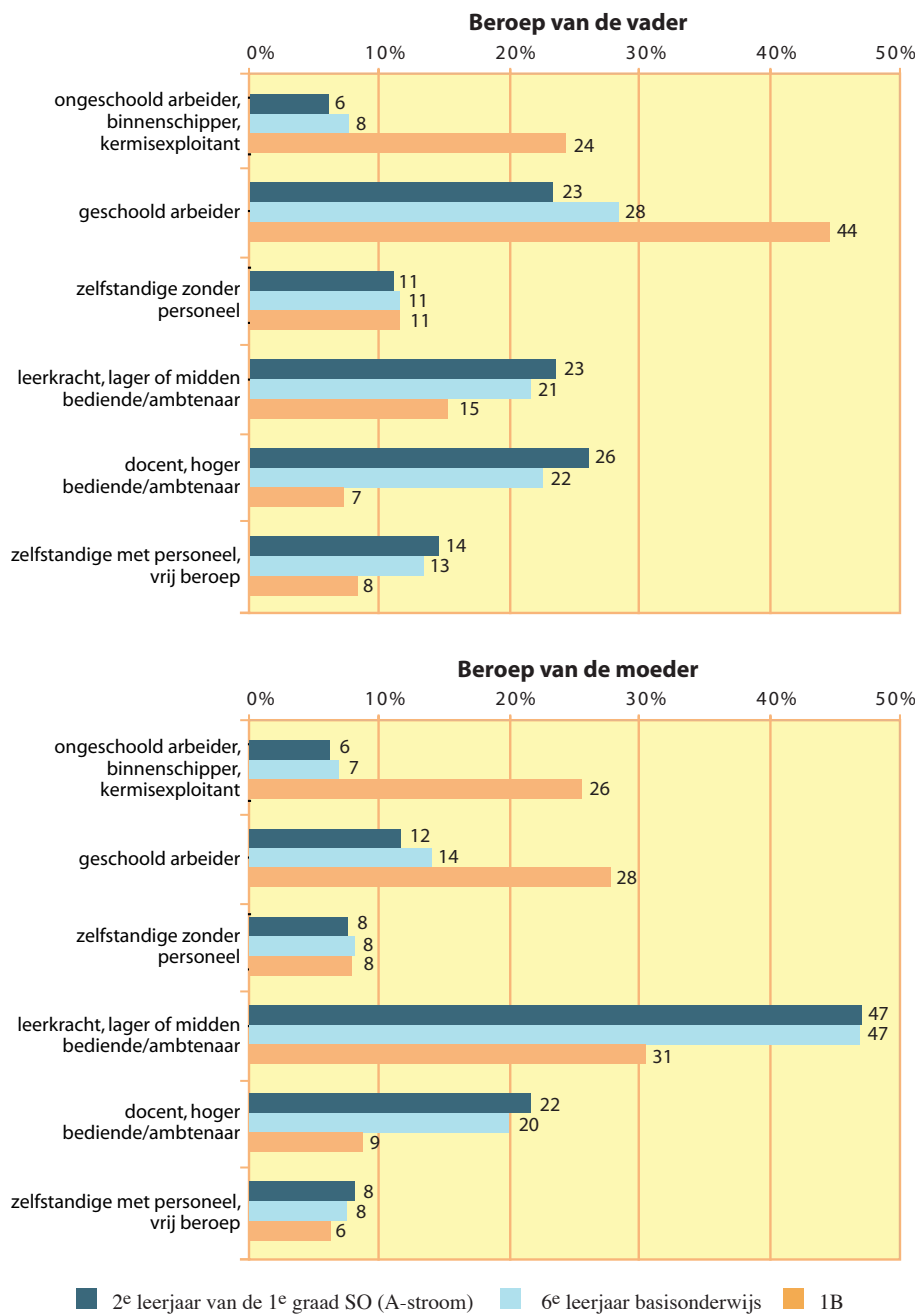
Figuur 11 vergelijkt het beroep van de ouders van 1B-leerlingen met dat van de ouders van leerlingen in het zesde leerjaar van het lager onderwijs en van de ouders van leerlingen in 2A (gegevens uit de peilingen 2007). Daaruit blijken de volgende verschillen:

- Zowel bij de vaders als de moeders van 1B-leerlingen zijn er 3 keer meer ongeschoolde arbeiders, kermisexploitanten en binnenschippers dan bij de ouders van de andere leerlingen.
- Er zijn dubbel zoveel ouders van 1B-leerlingen geschoolde arbeid(st)er als bij ouders van de andere leerlingen.
- Het percentage ouders dat een functie uitoefent als lager of midden bediende, ambtenaar of leerkracht is ongeveer één derde minder dan bij ouders van de andere leerlinggroepen.
- Voor de categorie hoger bediende, ambtenaar of docent zijn er de helft minder moeders en 3 keer minder vaders van 1B-leerlingen dan bij ouders van de andere leerlinggroepen.
- Het aantal ouders dat werkt als zelfstandige zonder personeel is ongeveer in alle leerlinggroepen gelijk. Voor de zelfstandigen met personeel en de vrije beroepen is het aantal moeders ongeveer gelijk maar zijn er duidelijk minder vaders van 1B-leerlingen die tot deze beroepscategorie behoren.

Gelijkekansenindicatoren

In totaal komt ongeveer 65% van de 1B-leerlingen uit de steekproef in aanmerking voor het genereren van GOK-lestijden, op basis van de volgende criteria:

- Bij 57% van de leerlingen is de moeder laaggeschoold;
- Bij 20% van de leerlingen leeft het gezin van minstens één vervangingsinkomen;
- Bij 18% van de leerlingen is de taal die de leerling in het gezin spreekt niet (enkel) het Nederlands;
- 4% van de leerlingen is buiten het gezinsverband geplaatst;
- 1% van de leerlingen behoort tot de trekkende bevolking.

Figuur 11 – Vergelijking van het beroep van de ouders van de leerlingen uit 1B, het zesde leerjaar lager onderwijs en 2A.

Tabel 2 vergelijkt de percentages leerlingen van 1B, van het zesde leerjaar lager onderwijs en van 2A (gegevens uit de peilingen 2007) die voldeden aan de GOK-indicatoren. Daaruit blijkt dat leerlingen uit 1B veel vaker voldoen aan de GOK-indicatoren dan leerlingen in het lager onderwijs en in de A-stroom van de eerste graad.

Tabel 2. Percentage leerlingen in het eerste leerjaar B (1B), in het tweede leerjaar van de A-stroom (2A) en in het zesde leerjaar van het lager onderwijs (LO) die voldoen aan de GOK-indicatoren.

GOK-indicator	1B	2A	zesde leerjaar LO
Moeder geen diploma secundair onderwijs	57,4	15,0	19,5
Minstens één vervangingsinkomen	19,9	0,1	10,6
Taal in het gezin is niet (enkel) het Nederlands	18,1	11,8	16,3
Buiten gezinsverband geplaatst	3,9	Geen gegevens beschikbaar	Geen gegevens beschikbaar
Trekkende bevolking	0,8	0,2	0,1

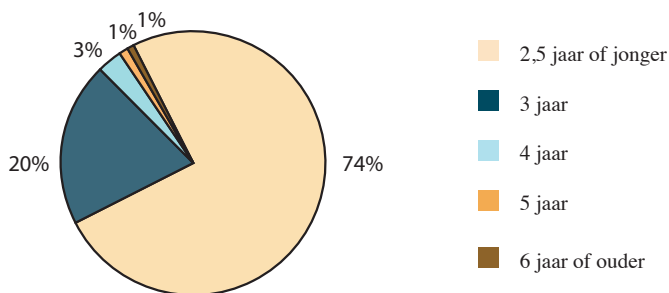
Officiële scholen hebben gemiddeld een hogere concentratiegraad van GOK-leerlingen (38%) dan vrije scholen (24%).

Kenmerken van hun schoolloopbaan

Kleuteronderwijs

Het merendeel van de 1B-leerlingen ging volgens de ouders voor het eerst naar het kleuteronderwijs vanaf de instapleeftijd (Figuur 12). De gemiddelde leeftijd waarop ze startten in het kleuteronderwijs is twee jaar en zeven maanden. Sommige ouders meldden dat hun kind al op de leeftijd van één jaar of pas na de leeftijd van vijf jaar voor het eerst naar de kleuterklas ging. Van deze leerlingen heeft 41% school gelopen in het buitenland en is 55% geboren in het buitenland.

Ongeveer 8% van de leerlingen uit 1B volgde buitengewoon kleuteronderwijs. Eén op de 10 leerlingen uit 1B ging naar de speelleerklas.

Figuur 12 - Beschrijving van de leeftijd waarop 1B-leerlingen voor het eerst naar de kleuterschool gingen

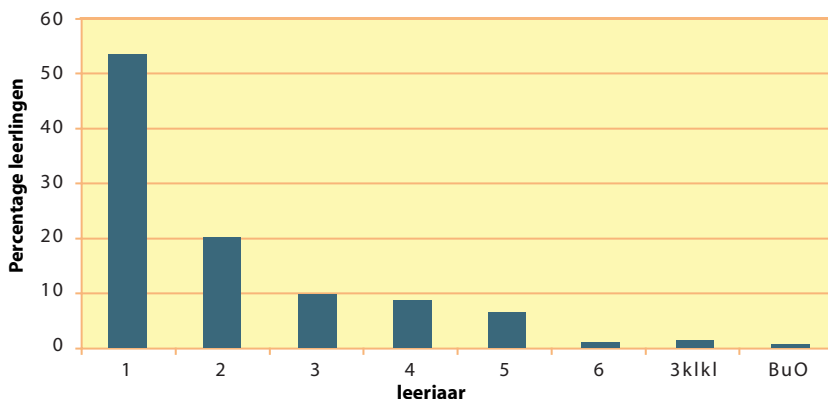
22

Lager onderwijs

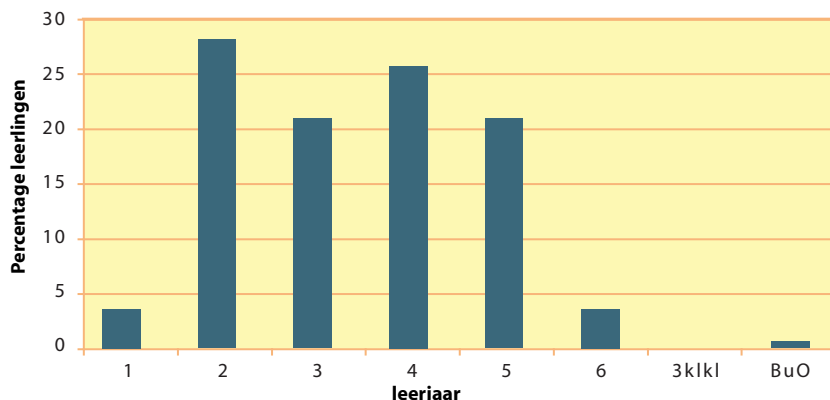
De gemiddelde leeftijd waarop de leerlingen van 1B volgens hun ouders naar het lager onderwijs gingen is zes jaar en twee maanden.

Meer dan de helft (55%) van de 1B-leerlingen deed minstens een jaar over in het lager onderwijs. Ter vergelijking: bij de peiling in 2007 op het einde van het lager onderwijs had 16% van de leerlingen een schoolse achterstand. Bij de peiling biologie in de A-stroom van de eerste graad (peiling in 2006) gaf ongeveer 10% van de leerlingen aan dat ze in het lager onderwijs minstens één leerjaar gedubbeld hebben.

In de steekproef van dit onderzoek hebben 1760 1B-leerlingen minstens één jaar gedubbeld in het lager onderwijs. Van deze leerlingen bleef 90% (1587 leerlingen) één jaar overzitten, 9,5% (167 leerlingen) twee jaar en 0,3% drie jaar (6 leerlingen). Figuur 13 toont dat de leerlingen vooral in het eerste (52%) en tweede jaar (19%) van het lager onderwijs voor het eerst blijven zitten. Leerlingen die een tweede maal blijven zitten, doen dat vooral in het tweede, derde, vierde en vijfde leerjaar (Figuur 14).

Figuur 13 – Overzicht van de leerjaren in het basisonderwijs waarin 1B-leerlingen die minstens een jaar dubbelden voor het eerst bleven zitten

Figuur 14 – Overzicht van de leerjaren in het basisonderwijs waarin 1B-leerlingen die minstens twee keer dubbelden een tweede keer bleven zitten

Bijna 1 op de 3 leerlingen uit 1B heeft in de loop van de lagere school het buitengewoon onderwijs gevolgd. Ter vergelijking: uit de gegevens van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming blijkt dat 6% van de totale populatie lagerschoolkinderen buitengewoon lager onderwijs volgde tijdens het schooljaar 2005-2006.

Figuur 15 illustreert dat de 1B-leerlingen die buitengewoon lager onderwijs hebben gevolgd meestal (71%) naar het type 8 (ernstige leerstoornissen) gingen. 17% ging naar het type 1 (licht mentale handicap) en 5% naar het type 3 (ernstige emotionele of gedragsproblemen). 13% van de leerlingen is in het buitengewoon onderwijs van type veranderd.

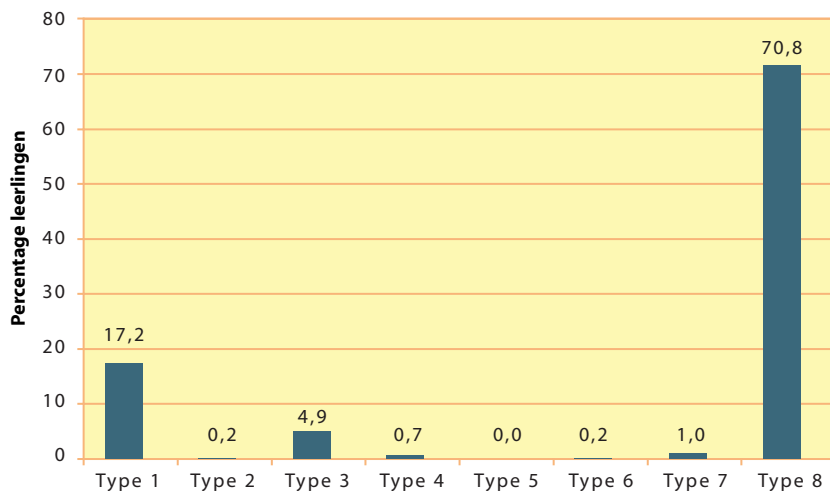
Bijna 59% van de 1B-leerlingen behaalde het getuigschrift lager onderwijs op het einde van het basisonderwijs.

Secundair onderwijs

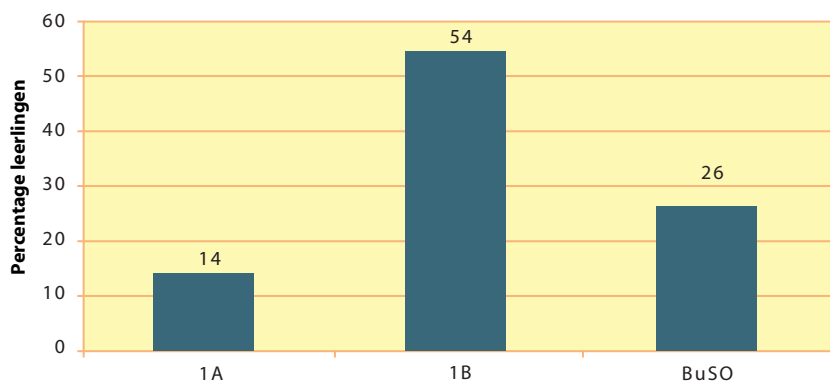
In de steekproef zat 7% van de 1B-leerlingen in het voorafgaande schooljaar 2005-2006 reeds in het secundair onderwijs en doet in 2006-2007 het eerste leerjaar over. Van deze leerlingen zat 14% het vorige schooljaar in 1A, 54% in 1B en 26% in het buitengewoon secundair onderwijs (Figuur 16).

Buitenland

8% van de leerlingen ging een tijdje naar school in het buitenland. Zij deden dit gemiddeld vijf jaar en zes maanden.

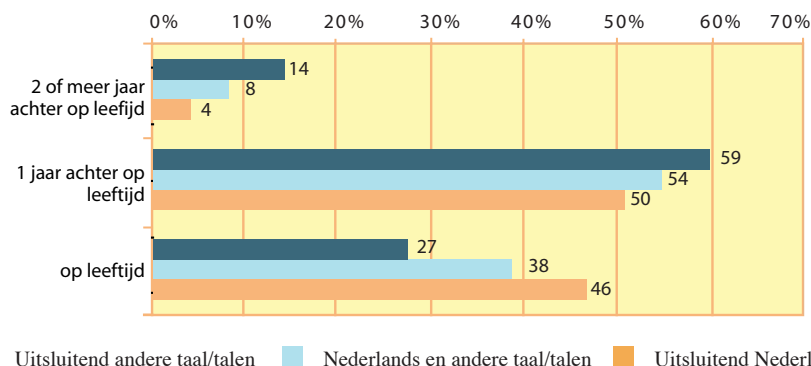
Figuur 15 – Overzicht van de types buitengewoon lager onderwijs die sommige 1B-leerlingen hebben gevolgd

Figuur 16 – Overzicht van de leerjaren waaruit de 1B-leerlingen afkomstig zijn die het eerste leerjaar secundair onderwijs dubbelen.

Verband tussen leerlingkenmerken

De verschillende leerlingkenmerken kunnen niet los van elkaar gezien worden (Figuur 17). Zo zitten Nederlandstalige leerlingen vaker op leeftijd (46%) dan leerlingen die met hun moeder (ook) een andere taal spreken. Van de leerlingen die met hun moeder uitsluitend één of meer vreemde talen spreken, zit slechts 27% op leeftijd.

Figuur 17 - Percentage 1B-leerlingen dat op leeftijd zit in functie van de taal/talen die ze met hun moeder spreken.

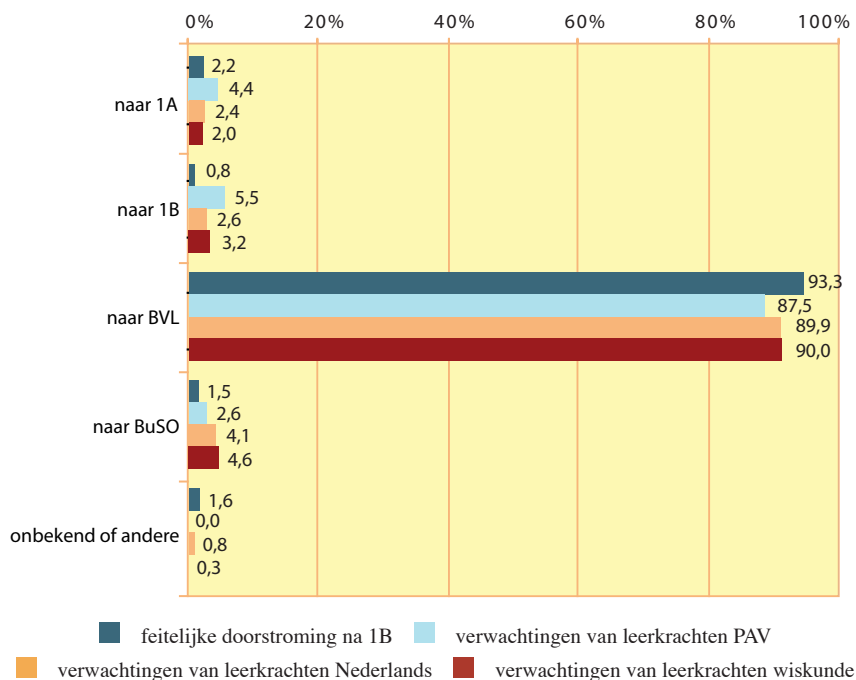
De verwachtingen voor volgend schooljaar

Verwachte doorstroming

De leerkrachten wiskunde en Nederlands verwachten dat ongeveer 2% van hun leerlingen zal doorstromen naar 1A (Figuur 18). Ongeveer 3% zal volgens hen blijven zitten in 1B. De leerkrachten wiskunde of Nederlands verwachten ongeveer 90% van de 1B-leerlingen volgend schooljaar in het BVL. Van ongeveer 1 op de 20 leerlingen vermoeden de leerkrachten dat ze volgend schooljaar zullen doorstromen naar het buitengewoon secundair onderwijs (BuSO). De leerkrachten PAV zijn misschien iets optimistischer over het opstroomen naar 1A (4%) en geven ook iets lagere cijfers over het doorstromen naar het BuSO (3%). Ze verwachten wel meer zittenblijvers in 1B (5%) en wat minder doorstroming naar BVL (87%).

Feitelijke doorstroming

Aan de directie of graadcoördinator werd gevraagd om de feitelijke doorstroming van de leerlingen die het voorgaande schooljaar in 1B zaten in kaart te brengen. In vergelijking met de verwachtingen van de leerkrachten waren er het voorgaande schooljaar minder leerlingen die effectief zijn blijven zitten in 1B (minder dan 1%). Ook is slechts 1,5% van de vorige lichting 1B-leerlingen overgegaan naar het BuSO. Iets minder dan 3% van de vorige lichting 1B-leerlingen is volgens de directie vorig schooljaar overgegaan naar 1A. In totaal ging bijna 93% van de leerlingen naar BVL. Van 1,6% van de leerlingen weet de directie niet waar de leerling naar toe is gegaan.

Figuur 18 - Vergelijking tussen de verwachte doorstroming volgens de leerkrachten van de leerlingen die in het schooljaar 2006-2007 in de steekproef zaten en de feitelijke doorstroming van de leerlingen die in het voorgaande schooljaar (2005-2006) in 1B zaten. Opgelet hier wordt de verwachte doorstroming en de feitelijke doorstroming vergeleken op basis van twee verschillende cohortes leerlingen.

4. De leerkrachten en de lessen

De leerkrachten wiskunde, Nederlands of PAV die in 1B lesgeven zijn voor 90% regenten of leraars secundair onderwijs groep 1. Ongeveer 6 op de 10 leerkrachten hebben er zelf voor gekozen om in 1B te staan.

Doorgaans zijn de leerkrachten tevreden over hun werk. Ze rapporteren voldoende ondersteuning van en tevredenheid met hun school. Als belemmerende factoren bij het lesgeven in 1B vermelden de leerkrachten in volgorde van belangrijkheid de grote verschillen tussen de leerlingen, te weinig orde en discipline in de klas en het tekort aan materiaal en infrastructuur.

De leerkrachten van 1B zijn meer gericht op de creativiteit en de persoonlijkheid van hun leerlingen dan op het cognitieve. Er wordt een grote verscheidenheid aan didactische aspecten gerapporteerd.

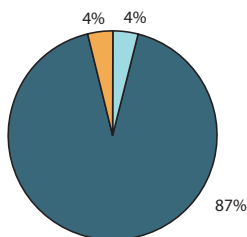
27

De leerkrachten

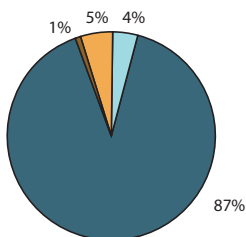
Opleiding

Ongeveer 9 op de 10 leerkrachten zijn regent of leraar secundair onderwijs groep 1. Ongeveer 4% heeft een diploma van onderwijzer lager onderwijs, 4 leerkrachten zijn licentiaat en 5% heeft een ander diploma (Figuur 19). Ongeveer 80% van de leerkrachten had het vak waarin ze nu lesgeven ook als afstudeervak.

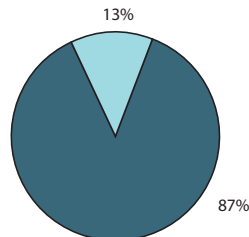
leerkrachten wiskunde

leerkrachten Nederlands

leerkrachten PAV

Figuur 19 – Verdeling van de leerkrachten Nederlands, wiskunde en PAV volgens opleiding.

Onderwijsopdracht

Ongeveer 4 op de 5 leerkrachten hebben een voltijdse onderwijsopdracht. 90% van de leerkrachten werkt in één school. De leerkrachten die geen voltijdse lesopdracht hebben, geven gemiddeld 14 tot 15 uur per week les.

Ervaring

Leerkrachten Nederlands die lesgeven in de 1B-klassen hebben gemiddeld 17 jaar ervaring in het onderwijs, leerkrachten wiskunde 16 jaar en leerkrachten PAV 8,5 jaar.

Ervaring in 1B. Ongeveer 35% van de leerkrachten wiskunde en Nederlands geeft ook les in een andere 1B-klas, bij de leerkrachten PAV is dat bijna 25%. De meeste leerkrachten Nederlands (86%), wiskunde (82%) en PAV (73%) gaven vorig jaar al les in 1B. Meer dan de helft van de leerkrachten Nederlands (61%), wiskunde (54%) en PAV (60%) heeft er zelf voor gekozen om les te geven in 1B.

Ervaring in andere klassen en leerjaren. Ongeveer 90% van de leerkrachten geeft nog aan andere klassen buiten 1B les, meestal aan klassen uit de eerste graad (A- en B-stroom), maar ook in de tweede graad tso en bso (Tabel 3).

Ervaring in andere vakken. Ongeveer 69% geeft ook andere vakken dan Nederlands en wiskunde. Bij PAV is dat 86%.

Tabel 3. Klassen waaraan de leerkrachten Nederlands, wiskunde en PAV ook nog lesgeven naast de 1B-klas uit de steekproef

	Nederlands	wiskunde	PAV
<i>Eerste graad A-stroom</i>			
1A	46%	51%	60%
2A	43%	54%	27%
<i>Eerste graad B-stroom</i>			
nog andere 1B-klas(sen)	34%	37%	24%
BVL	51%	59%	27%
<i>OKAN-klas</i>	2%	1%	0%
<i>Tweede en derde graad</i>			
aso	5%	4%	7%
kso	0%	0%	0%
tso	15 %	20%	7%
bso	26 %	14%	33%

Beoordeling van hun beroepssituatie

De leerkrachten zijn over het algemeen tevreden over de ondersteuning die ze krijgen van de directie en het leerkrachtenkorps. Ze gaan ook akkoord met het schoolbeleid rond de B-stroom. 1B-leerkrachten zijn best tevreden tevreden met hun werk: ze staan graag voor de klas in 1B, vinden hun werk boeiend en hebben het gevoel dat ze iets kunnen betekenen voor deze leerlingen.

Leerkrachten in 1B zijn meer leerlinggericht dan leerstofgericht. Ze vinden de sociale vorming en persoonlijkheidsvorming belangrijker dan de beroepsvoorbereiding, de intellectuele vorming of het bijbrengen van vakkennis en leerstof. Ook de ontwikkeling van de creativiteit beschouwen ze als een belangrijke taak.

Belemmerende factoren bij de uitoefening van hun beroep

Leerkrachten ervaren de volgende factoren (in volgorde van belangrijkheid) als belemmerend in de uitoefening van hun werk:

- *te grote verschillen tussen de leerlingen:* vooral de niveauverschillen tussen leerlingen, hun verschillen in sociaal-economische achtergrond en de verschillen in hun kennis van het Nederlands vormen een obstakel.
- *te weinig orde en discipline in de klas:* de leerkrachten ervaren vooral leerlingen die de orde verstoren en leerlingen met een ongeïnteresseerde houding als belemmerend. Ook het feit dat er teveel leerlingen in de klas zitten is een bron van ergernis.
- *tekort aan materiaal en slechte infrastructuur:* vooral een tekort aan computer soft- en hardware, en een tekort aan ondersteuning in het gebruik ervan ervaren leerkrachten als een knelpunt. Ook een tekort aan demonstratie- en oefenmateriaal, een tekort aan andere leermiddelen voor de leerlingen en een ontoereikende infrastructuur worden als belemmerend ervaren.

Leerkrachten PAV ervaren een gebrek aan materiaal en slechte infrastructuur vaker als belemmerende factor dan de andere leerkrachten. Zij hebben minder last van een gebrek aan orde en discipline dan de leerkrachten Nederlands en wiskunde.

De lessen

Klasgrootte

Gemiddeld genomen vinden de leerkrachten een klas van 10 leerlingen ideaal. In de steekproef van deelnemende scholen was de gemiddelde klasgrootte 11 leerlingen. Daarbij varieerde de klasgrootte van 2 tot 28 leerlingen.

Beginsituatie

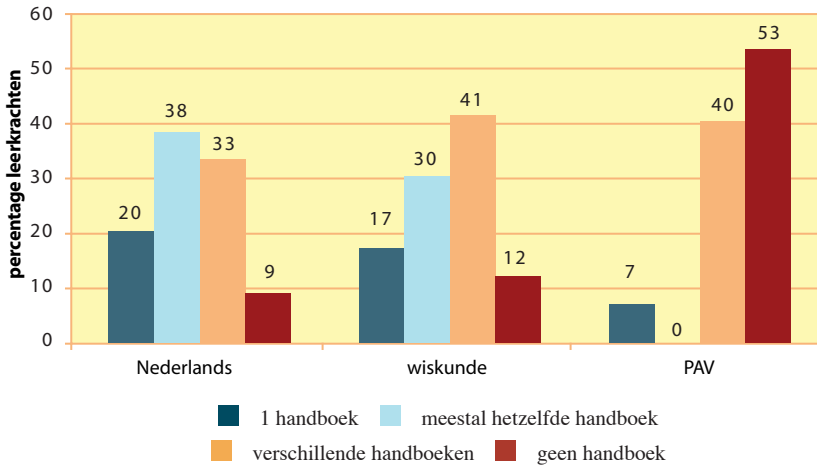
In 81% van de scholen wordt de beginsituatie voor Nederlands vastgelegd. Voor wiskunde gebeurt dit in 61% van de scholen en voor PAV in 53% van de scholen. Meestal wordt daarvoor informatie opgevraagd in de vorige school. Maar soms worden ook gestandaardiseerde of zelf ontwikkelde proeven afgenomen (Tabel 4).

Tabel 4. Wijze waarop volgens de leerkrachten Nederlands, wiskunde en PAV de beginsituatie van de leerlingen wordt vastgelegd.

	Nederlands	wiskunde	PAV
Door informatie op te vragen in vorige school	55%	39%	47%
Door in de school ontwikkelde proeven af te nemen	31%	20%	27%
Door gestandaardiseerde proeven af te nemen	51%	30%	20%

Handboeken

De meeste leerkrachten gebruiken meestal eenzelfde of meerdere handboeken bij hun lesvoorbereidingen. De leerkrachten wiskunde gebruiken vaker meerdere handboeken dan de leerkrachten Nederlands (Figuur 20). De leerkrachten PAV gebruiken het minst vaak een handboek.

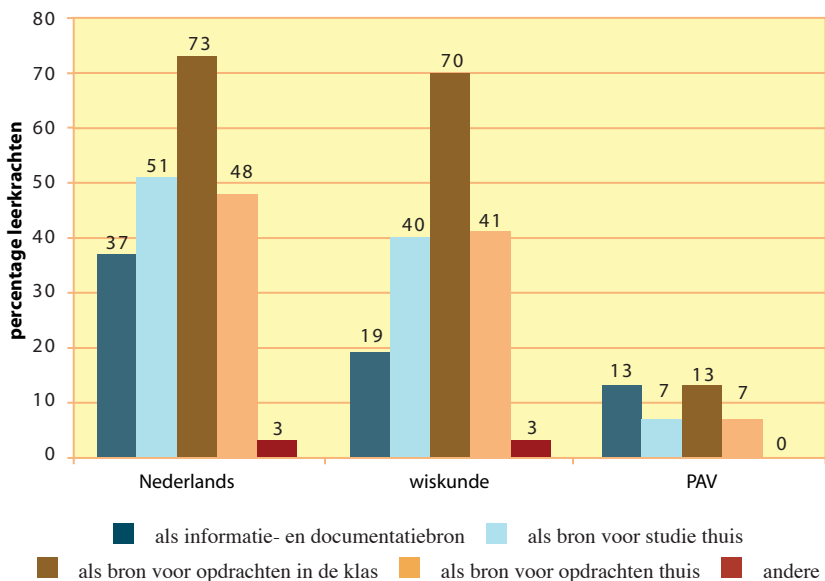
Figuur 20 – Mate waarin leerkrachten Nederlands, wiskunde en PAV gebruik maken van handboeken bij lesvoorbereidingen.

De overgrote meerderheid van de leerlingen gebruikt voor Nederlands (79%) en wiskunde (72%) een handboek in de klas. Figuur 21 toont dat dit handboek in de eerste plaats dient als bron om opdrachten uit te werken (Nederlands 73% en wiskunde 70%).

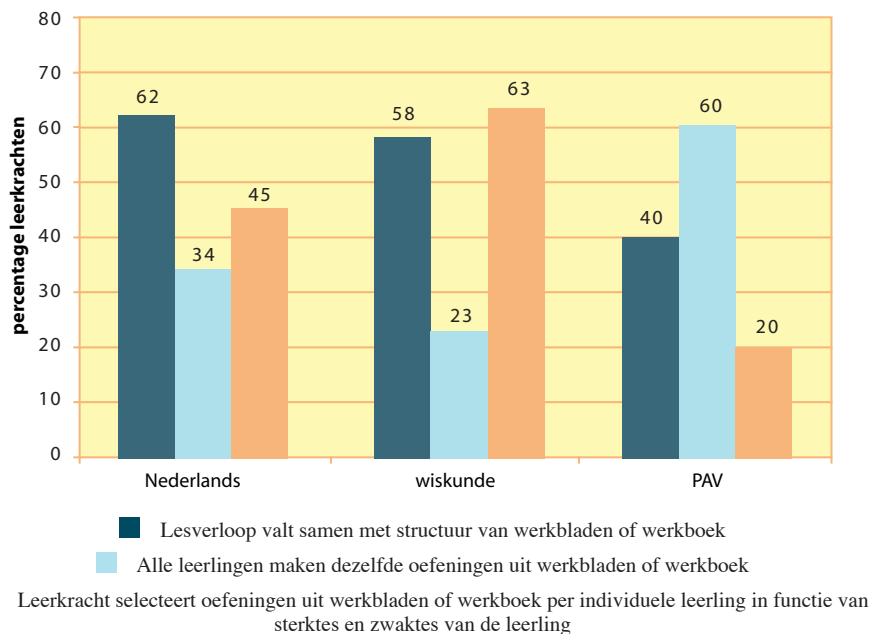
Werkbladen of werkboek

Bijna alle leerlingen gebruiken voor Nederlands (94%), wiskunde (95%) of PAV (86%) werkbladen of een werkboek in de klas. Voor Nederlands en wiskunde (77%) komen deze meestal van een educatieve uitgeverij, voor PAV (73%) stelt de leerkracht ze vaak zelf op.

Figuur 22 toont dat meer dan de helft van de leerkrachten Nederlands (61%) en wiskunde (58%) hun lessen laten samenvallen met de structuur van deze werkbladen of het werkboek. De leerkrachten wiskunde (63%) selecteren het vaakst oefeningen uit de werkbladen of het werkboek aansluitend bij de individuele sterktes en zwaktes van de leerlingen. Dit tegenover 45% van de leerkrachten Nederlands en 20% van de PAV-leerkrachten.

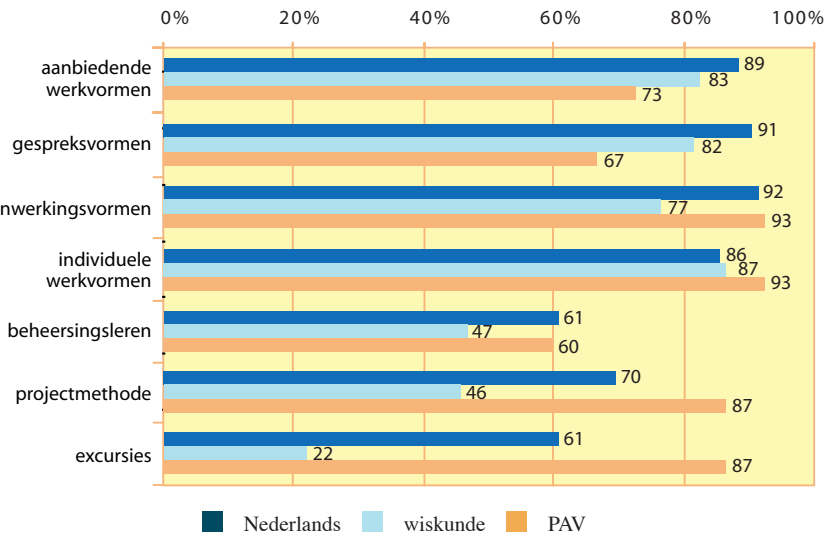
Figuur 21 – Manier waarop de leerlingen een handboek gebruiken volgens de leerkrachten.

Figuur 22 – Manier waarop werkbladen of een werkboek gebruikt worden in de klas volgens de leerkrachten.

Didactische werkvormen

Leerkrachten rapporteren een grote diversiteit aan didactische werkvormen (Figuur 23). Leerkrachten Nederlands geven het vaakst aan dat ze aanbiedende werkvormen (doceren, demonstreren, vertellen) en gespreksvormen (onderwijsleergesprek, klasgesprek, leergesprek, groepsdiscussie) hanteren. Meer dan 90% van de leerkrachten PAV of Nederlands geven aan wel eens gebruik te maken van samenwerkingsvormen (groepswork, cooperatief leren, probleemgestuurd leren, rollenspel, simulatiespel), bij de leerkrachten wiskunde is dat 77%. Minder leerkrachten blijken beheersingsleren te hanteren: 60% van de leerkrachten Nederlands en PAV en bijna de helft van de leerkrachten wiskunde schakelt deze didactische werkvorm in. Individuele werkvormen (zelfstandig leren, zelfstudie, contractwerk) worden ongeveer even vaak gerapporteerd door de verschillende leerkrachten. Zowel het werken met projecten als excursies worden het vaakst gerapporteerd door de 15 PAV-leerkrachten. Opvallend is dat toch een aantal leerkrachten aangeeft nooit bepaalde werkvormen aan te wenden.

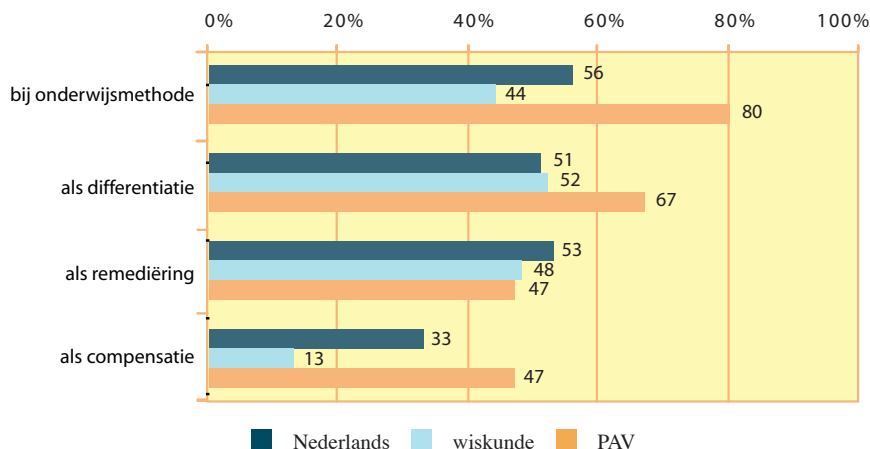
Figuur 23 – Percentage leerkrachten Nederlands of wiskunde dat tijdens de lessen in IB gebruik maakt van bepaalde didactische werkvormen

ICT

Ongeveer 27% van de leerkrachten Nederlands en wiskunde beschikt over een PC in de klas. Bij de leerkrachten PAV is dit 59%. Dat verklaart wellicht deels waarom leerkrachten PAV over het algemeen aangeven vaker gebruik te maken van ICT (computergestuurde programma's, internet, bekijken van video of DVD, ...). 93% van de leerkrachten PAV, 85% van de leerkrachten Nederlands en 63% van de wiskunde-leerkrachten rapporteert soms gebruik te maken van ICT.

Ongeveer de helft van de leerkrachten Nederlands en wiskunde maakt wel eens gebruik van de computer aansluitend bij een onderwijsmethode, als differentiatie- of

als remediërmogelijkheid (Figuur 24). De computer wordt minder gebruikt als compensatie (bv. spellingscorrectie of voorleessoftware voor dyslexie): een derde van de leerkrachten Nederlands en 12% van de wiskundeleerkrachten schakelt de computer in als compensatiemiddel. De 15 PAV-leerkrachten geven vaker aan gebruik te maken van de computer dan de leerkrachten Nederlands en wiskunde. Enkel op het vlak van remediëring blijken ze even vaak een beroep te doen op de computer als hun collega's wiskunde en Nederlands.

Figuur 24 – Percentage leerkrachten Nederlands of wiskunde dat aangeeft gebruik te maken van de computer aansluitend bij de onderwijsmethode, als differentiatie- of remediërmogelijkheid of als compensatie.

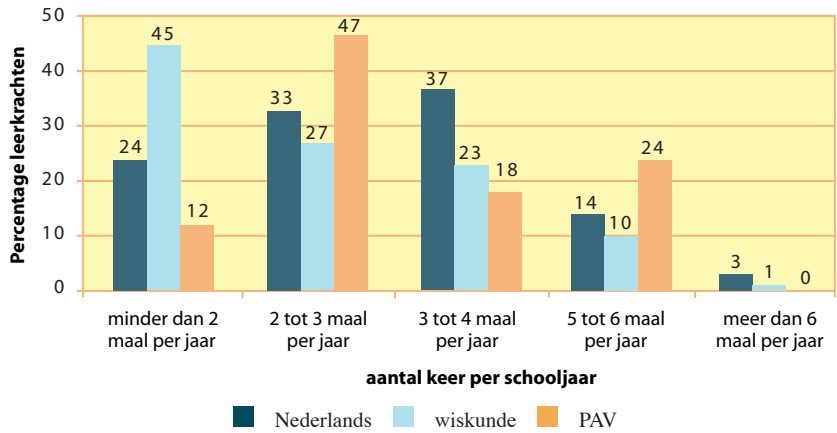
Rekentraining en gebruik van de rekenmachine

16% van de wiskundeleerkrachten geeft nooit rekentraining in de les. De meerderheid (56%) doet dit in sommige lessen en 11% (bijna) elke les. 4 op de 15 leerkrachten PAV geven nooit rekentraining, 46% doet dit regelmatig.

Opvallend is dat 17% van de wiskundeleerkrachten en bijna de helft van de leerkrachten PAV (46%) nooit gebruik maakt van een rekenmachine als didactisch hulpmiddel. Er zijn nochtans 4 ontwikkelingsdoelen over het werken met een zakrekenmachine.

Oudercontacten

Figuur 25 illustreert dat leerkrachten wiskunde minder contact hebben met de ouders van hun leerlingen dan leerkrachten Nederlands of PAV: 45% van de leerkrachten wiskunde geeft aan minder dan 2 maal per jaar oudercontact te hebben tegenover 24% van de leerkrachten Nederlands en 12% van de leerkrachten PAV.

Figuur 25 – Aantal oudercontacten per schooljaar volgens de leerkrachten Nederlands, wiskunde en PAV

5. De toetsresultaten

De leerlingen in 1B verschillen niet alleen qua achtergrondkenmerken. Ook uit hun scores op de begintoetsen Nederlands en wiskunde blijkt hun grote heterogeniteit.

De verschillen in de scores op de begintoetsen hangen voor een groot deel samen met een aantal leerlingkenmerken.

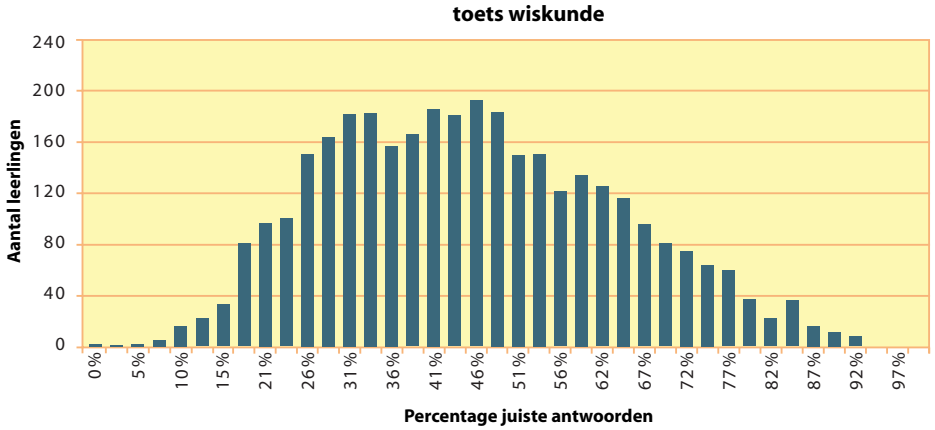
- Leerlingen die in het buitengewoon lager onderwijs schoolliepen of die het getuig-schrift basisonderwijs niet behaalden op het einde van de basisschool scoren zowel voor Nederlands als voor wiskunde gemiddeld lager op de begintoetsen.
- Voor wiskunde is de belangrijkste bijkomende factor het geslacht, waarbij jongens gemiddeld hoger scoren dan meisjes.
- Voor Nederlands is het geboorteland van de ouders de belangrijkste bijkomende factor, waarbij leerlingen met allochtone ouders doorgaans lagere scores halen op de begintoetsen.

Versillen tussen scholen in gemiddelde prestaties van hun leerlingen hangen voor een groot deel samen met verschillen in leerlingenpubliek. Zo blijkt de concentratiegraad een belangrijke factor te zijn. Hoe meer GOK-leerlingen er op school zijn, hoe lager de gemiddelde score op de begintoetsen wiskunde en Nederlands. Op het vlak van administratieve schoolkenmerken blijkt enkel de provincie samen te hangen met verschillen in toetsprestaties. Leerlingen uit scholen in West-Vlaanderen scoren gemiddeld hoger op de wiskundetoetsen dan leerlingen uit andere provincies.

Beginsituatie voor wiskunde

De gemiddelde toetsresultaten voor wiskunde liggen vrij laag. Meer dan de helft van de leerlingen behaalt een score onder 50%. De mediaan bedraagt 44%. Geen enkele leerling behaalt 100% op de toets.

Figuur 26 toont de verdeling van de scores van de leerlingen voor de wiskundetoets. In verhouding zijn er iets meer leerlingen die erg goed presteren dan leerlingen die erg zwak presteren. Er is een grote middengroep van leerlingen die scoren tussen 30% en 50%. Opvallend is de grote spreiding van de scores: er zijn zowel leerlingen die 92% van de opgaven correct beantwoorden als leerlingen die alles fout hebben.

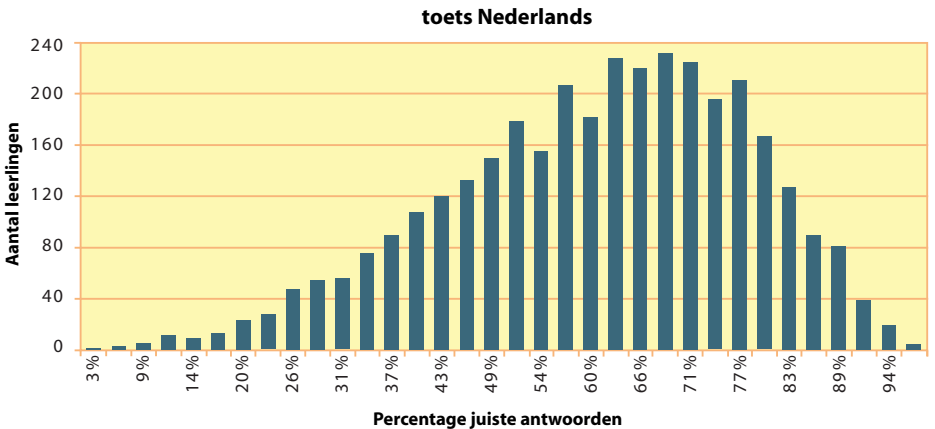

Figuur 26 - Verdeling van het percentage juiste antwoorden voor de wiskundetoets.

Beginsituatie voor Nederlands

Voor Nederlands liggen de gemiddelde scores wat hoger dan voor wiskunde. Het gemiddelde percentage correcte antwoorden op de toets bedraagt 61%. De mediaan is 63%. Ook voor Nederlands behaalt geen enkele leerling een score van 100% op de toets.

Figuur 27 geeft de verdeling van de scores op de totale toets Nederlands. De meeste leerlingen halen een score tussen 60% en 80%, maar er is een langgerekte staartgroep. Net als bij wiskunde komt de grote diversiteit van de leerlingen bij het begin van 1B duidelijk naar voren uit de toetsscores. Enkele leerlingen hebben 97% van de opgaven correct en één leerling heeft slechts 3% correcte antwoorden gegeven.

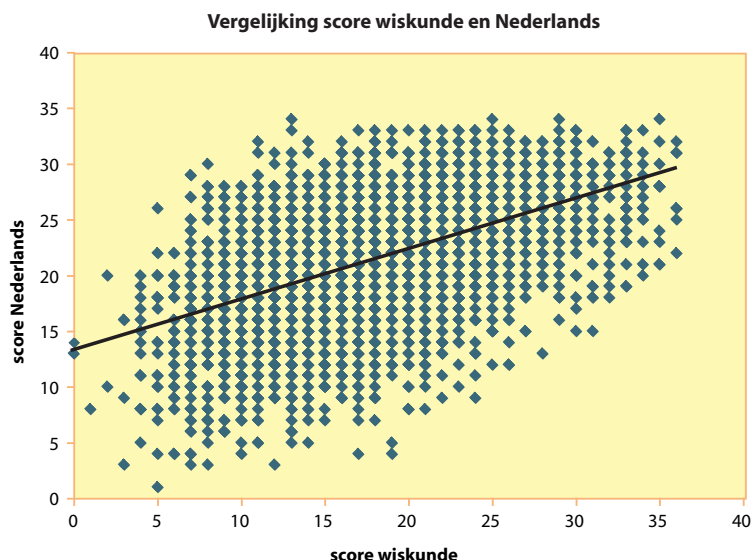

Figuur 27 - Verdeling van het percentage juiste antwoorden voor de toets Nederlands

Samenhang tussen prestaties Nederlands en wiskunde

De scores zijn gemiddeld hoger voor Nederlands dan voor wiskunde. De correlatie tussen de scores van de leerlingen op de twee toetsen bedraagt 0,60: leerlingen die goed presteren op de toetsen Nederlands presteren doorgaans ook goed op wiskunde. Er zijn echter ook leerlingen die wat minder goed presteren op wiskunde en toch sterk op Nederlands en omgekeerd.

Figuur 28 toont deze samenhang in een spreidingsdiagram. Bij leerlingen die zich op of rond de schuine streep bevinden, zijn de prestaties voor wiskunde en Nederlands gelijklopend. Hoe verder leerlingen zich van de schuine streep bevinden, hoe meer verschil er is tussen hun wiskundeprestaties en hun toetsprestaties voor Nederlands.

Figuur 28 - Samenhang tussen de scores van de leerlingen voor wiskunde en Nederlands

Analyse van de verschillen in toetsprestaties

Leerlingen verschillen in hun toetsprestaties. In het onderzoek werd nagegaan in welke mate leerling-, klas- en schoolkenmerken samenhangen met bepaalde prestatieverschillen. Wat zijn mogelijke redenen waarom de ene leerling beter presteert dan de andere? Hangt dit samen met de moedertaal, of met het geslacht van de leerling? Voor een zuivere interpretatie van prestatieverschillen is het nodig om bij de analyses telkens rekening te houden met alle beschikbare leerling-, klas- en schoolkenmerken. Daarbij is het mogelijk om statistische controles uit te voeren voor de invloed van verschillende kenmerken tegelijkertijd. Zo kan er worden nagegaan wat het effect is van één kenmerk (bijvoorbeeld anderstaligheid) indien de leerlingen in alle andere opzichten aan elkaar gelijk zouden zijn.

Er wordt ook nagegaan of er systematische verschillen zijn tussen scholen en tussen klassen binnen scholen en waarmee deze verschillen eventueel samenhangen. Een belangrijke nuancering hierbij is dat het hier gaat om een onderzoek naar de beginsituatie van de leerlingen in de scholen. De verschillen die gevonden worden tussen scholen, zijn dus geen indicaties van effectiviteitsverschillen tussen scholen, enkel van verschillen in rekrutering.

Zijn er prestatieverschillen tussen klassen en scholen?

Het grootste deel van de prestatieverschillen op de begintoetsen is toe te schrijven aan verschillen tussen leerlingen (ongeveer 85%). Er zijn ook systematische verschillen tussen klassen binnen eenzelfde school en systematische verschillen tussen scholen in de prestaties op de toetsen Nederlands en wiskunde. De verschillen in klasgemiddelden zijn beperkt. Slechts 5% van de prestatieverschillen tussen leerlingen voor wiskunde en 3% voor Nederlands hangen samen met de klas waarin de leerlingen zitten. Ongeveer 10% van de prestatieverschillen voor wiskunde en Nederlands hangen samen met de school waar de leerlingen naartoe gaan. Dat betekent dat er verschillen zijn tussen scholen in de gemiddelde beginsituatie van de leerlingen die instromen. De verschillen tussen leerlingen zijn wel veel groter dan de verschillen tussen klassen en tussen scholen.

Waarmee hangen deze prestatieverschillen samen?

Tabel 5 geeft een overzicht van kenmerken die samenhangen met verschillen in prestaties op de begintoetsen wiskunde en Nederlands. De tabel geeft aan of een kenmerk samenhangt met gemiddeld betere of minder goede toetsprestaties voor een bepaalde vaardigheid. Een positief effect wijst erop dat leerlingen met dat kenmerk een hogere kans hebben om gemiddeld hogere scores te halen op de begintoetsen dan leerlingen die niet in die situatie zitten. Bij een negatief effect halen de leerlingen met dat kenmerk gemiddeld lagere scores dan leerlingen zonder dat kenmerk. De gevonden effecten uit deze tabel worden hieronder besproken. Er wordt daarbij een onderscheid gemaakt tussen kenmerken van de leerlingen, de klas en de leerkrachten en administratieve schoolkenmerken.

Welke leerlingkenmerken maken een verschil?

Beide begintoetsen

- Leerlingen waarvan de ouders in België geboren zijn presteren gemiddeld beter op beide toetsen dan leerlingen in 1B met allochtone ouders.
- Leerlingen met een verstandelijke handicap doen het minder goed op de begintoetsen wiskunde en Nederlands dan leerlingen waarvan de ouders geen (leer-) moeilijkheden rapporteren. In vergelijking met deze laatste groep presteren leerlingen met een autismespectrumstoornis beter.
- Hoe later leerlingen instapten in het lager onderwijs, hoe lager ze presteren op beide toetsen.

- Leerlingen die het buitengewoon lager onderwijs hebben gevolgd, leerlingen die het getuigschrift basisonderwijs niet behaalden op het einde van het basisonderwijs of die minstens één keer zijn blijven zitten, presteren gemiddeld minder goed op beide begintoetsen.

Begintoets Nederlands

- Leerlingen die geen Nederlands spreken met hun moeder en broers/zussen doen het minder goed op de begintoetsen dan leerlingen die thuis wel Nederlands spreken.

Begintoets wiskunde

- Jongens presteren doorgaans beter op de wiskundetoetsen dan meisjes.
- Leerlingen die in het buitenland geboren zijn doen het gemiddeld minder goed voor wiskunde dan leerlingen die in België geboren zijn.
- Leerlingen met een diagnose voor dyscalculie presteren minder goed voor wiskunde dan leerlingen zonder een diagnose voor (leer-)moeilijkheden.
- Leerlingen met dyslexie scoren dan weer beter voor wiskunde dan leerlingen waarvan de ouders geen (leer-)moeilijkheden melden.
- Leerlingen die volgens hun ouders extra zorg krijgen binnen de school zetten gemiddeld minder goede prestaties neer voor wiskunde dan andere leerlingen.

39

Welke klas- of leerkrachtkenmerken maken een verschil?

De bevraagde leerkracht- of klaskenmerken hangen niet samen met verschillen in leerlingprestaties. Dat is ook niet vreemd aangezien het hier om de afname van begintoetsen gaat.

Welke schoolkenmerken maken een verschil?

Beide begintoetsen

- Hoe hoger de concentratiegraad van GOK-leerlingen in een school, hoe lager de gemiddelde score van de leerlingen op de beide beginsituatietoetsen is. Dit betekent dat scholen met een hogere concentratiegraad ook doorgaans een zwakker presterend publiek rekruteren dan scholen met minder GOK-leerlingen.

Begintoets wiskunde

- Leerlingen uit scholen gelegen in de provincie West-Vlaanderen presteren beter op de begintoetsen wiskunde dan vergelijkbare leerlingen uit andere provincies.

Tabel 5. Overzicht van de kenmerken die samenhangen met gemiddeld hogere (+) of gemiddeld lagere (-) scores op de begintoetsen.

	wiskunde	Nederlands
Leerlingenkenmerken		
<i>Geslacht</i>		
jongen	+	
<i>Thuis taal</i>		
leerling spreekt geen Nederlands met moeder		-
leerling spreekt geen Nederlands met broers/zussen		-
<i>Geboorteland</i>		
leerling in het buitenland geboren	-	
ouders in het buitenland geboren	-	-
<i>Leermoeilijkheden</i>		
dyslexie	+	
dyscalculie	-	
verstandelijke handicap	-	-
autismespectrumstoornis	+	+
<i>Leerling krijgt extra zorg binnen de school</i>	-	
<i>Schoolloopbaan van de leerling</i>		
was ouder bij start in het lager onderwijs	-	-
heeft buitengewoon lager onderwijs gevolgd	-	-
is minstens 1 keer blijven zitten	-	-
behaalde getuigschrift basisonderwijs in het basisonderwijs	+	+
Schoolkenmerken		
<i>GOK: hoge concentratiegraad</i>	-	-
<i>Provincie West-Vlaanderen</i>	+	

Welke factoren hangen het sterkst samen met de prestaties op de begintoetsen wiskunde en Nederlands?

- De prestaties op de begintoets wiskunde hangen sterk samen met het feit of een leerling al dan niet het buitengewoon lager onderwijs heeft gevolgd. Daarnaast hangen vooral het geslacht en het behalen van het getuigschrift lager onderwijs samen met de verschillen in toetsprestaties voor wiskunde.
- Voor Nederlands zijn het al dan niet hebben van een getuigschrift lager onderwijs, het geboorteland van de ouders, en een verleden in het buitengewoon onderwijs de bevraagde factoren die het sterkste samenhangen met verschillen tussen leerlingen.

6. Afgeleverde studiebewijzen

Op het einde van 1B behaalt 87% van de leerlingen een A-attest. 6% van de leerlingen die in 1B start, haalt een C-attest. Van de overige 7% ontbreekt deze informatie. De kans om een A-attest te halen hangt o.a. samen met de beginscores wiskunde en Nederlands en met het geslacht.

Iets meer dan de helft van de 1B-leerlingen behaalt het getuigschrift basisonderwijs na het zesde leerjaar (53%), 30% na 1B en 17% haalt het getuigschrift niet. De kans om een getuigschrift basisonderwijs te halen in 1B hangt samen met de beginscores voor Nederlands en met het geslacht.

Oriënteringsattesten

41

Op het einde van het schooljaar 2006-2007 werd aan de scholen uit de steekproef gevraagd welke studiebewijzen hun leerlingen uit 1B behaalden (Tabel 6).

- 87% van de leerlingen behaalde een oriënteringsattest A (A-attest);
- 6% behaalde een oriënteringsattest C (C-attest);
- Voor 7% van de leerlingen was er geen informatie over de attestering op het einde van 1B. Voor 1% van de leerlingen had de school hierover geen informatie omdat deze leerlingen in de loop van het schooljaar van school veranderden of doorverwezen werden naar het buitengewoon onderwijs. Voor de overige 6% van de leerlingen heeft de school geen attestingsgegevens doorgegeven aan het onderzoeksteam.

Tabel 6. Percentage leerlingen dat een A- of C-attest haalt op het einde van 1B in functie van het al dan niet behalen van een getuigschrift basisonderwijs op het einde van het lager onderwijs.

	Haalde het getuigschrift basison- derwijs op het einde van het lager onderwijs	Haalde <i>geen</i> getuigschrift basisonderwijs op het einde van het lager onderwijs	Totale steekproef van 1B
A-attest op het einde van 1B	89%	85%	87%
C-attest op het einde van 1B	4%	9%	6%
Geen gegevens	7%	7%	7%

Getuigschrift basisonderwijs en de attestering op het einde van 1B

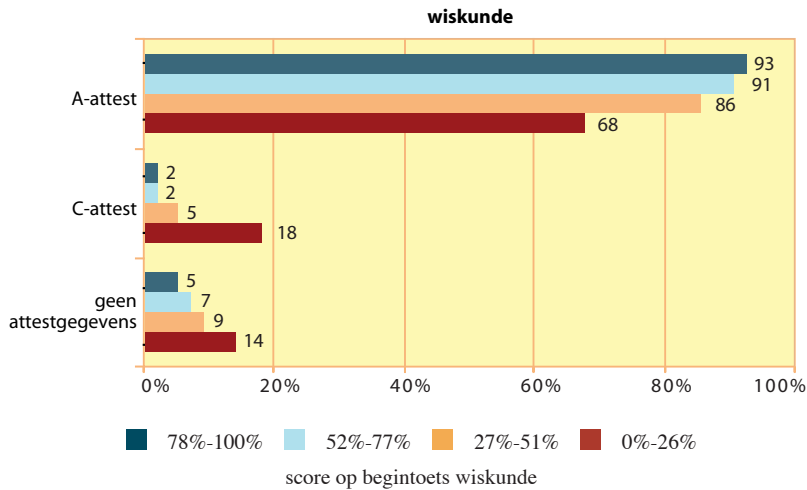
- Van de leerlingen die hun getuigschrift basisonderwijs behaalden in het lager onderwijs haalt 89% een A-attest, 4% een C-attest en van 7% zijn er geen attestingsgegevens beschikbaar.
- Van de leerlingen die geen getuigschrift basisonderwijs behaalden in het lager onderwijs haalt 85% een A-attest, 9% een C-attest en van 7% ontbreken deze gegevens.

Zijn er verschillen tussen leerlinggroepen?

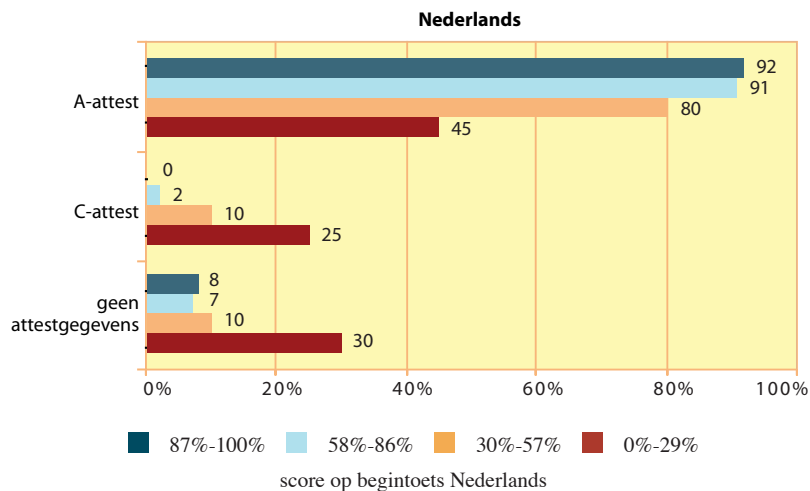
Figuren 29 tot 35 illustreren dat volgende leerlinggroepen minder vaak een A-attest halen op het einde van 1B:

- leerlingen die laag scoren op de begintoetsen Nederlands en wiskunde (hoe lager de score op de begintoetsen, hoe groter de kans op het niet behalen van een A-attest);
- jongens;
- leerlingen die minstens 2 jaar achter zitten op hun leeftijdsgenoten;
- leerlingen die met hun ouders en broers/zussen (enkel) een andere taal spreken dan het Nederlands;
- leerlingen die in het buitenland geboren zijn.

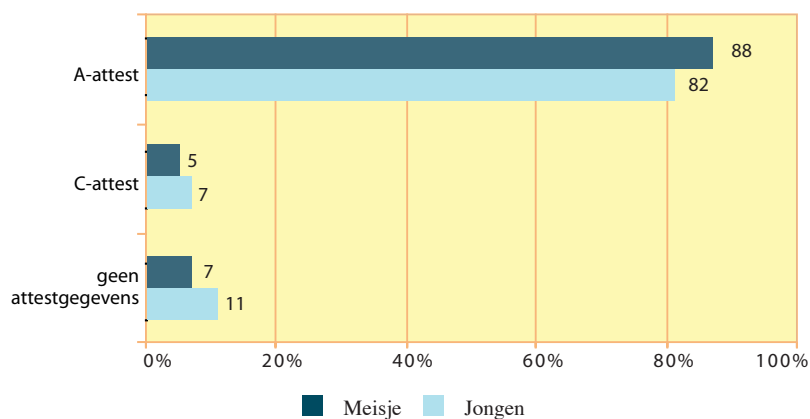
Daarnaast valt in deze figuren ook op dat het ontbreken van gegevens over de attestering meer voorkomt bij de leerlinggroepen die doorgaans vaker een C-attest krijgen.

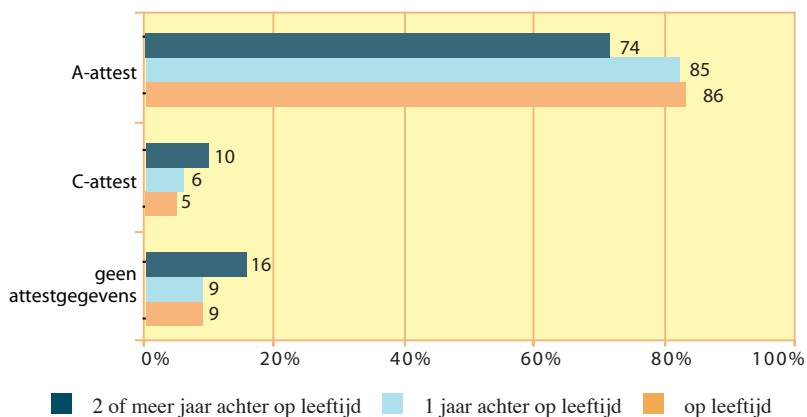
Figuur 29 - Percentage leerlingen dat een A- of C-attest haalt op het einde van 1B volgens hun score op de begintoets wiskunde.

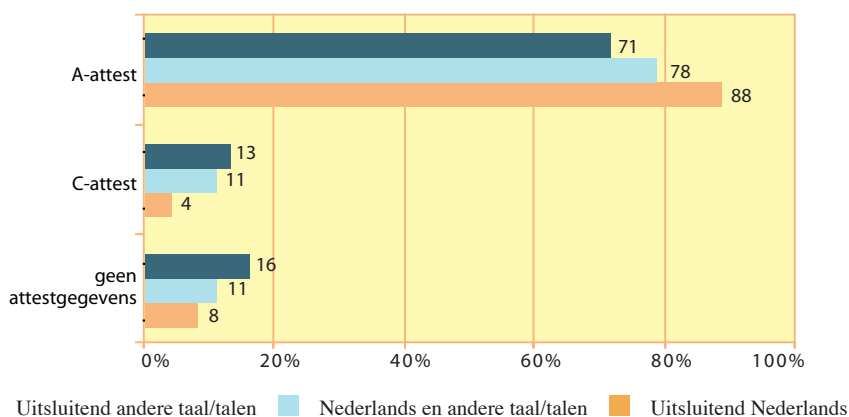
Figuur 30 - Percentage leerlingen dat een A- of C-attest haalt op het einde van 1B volgens hun score op de begintoets Nederlands.

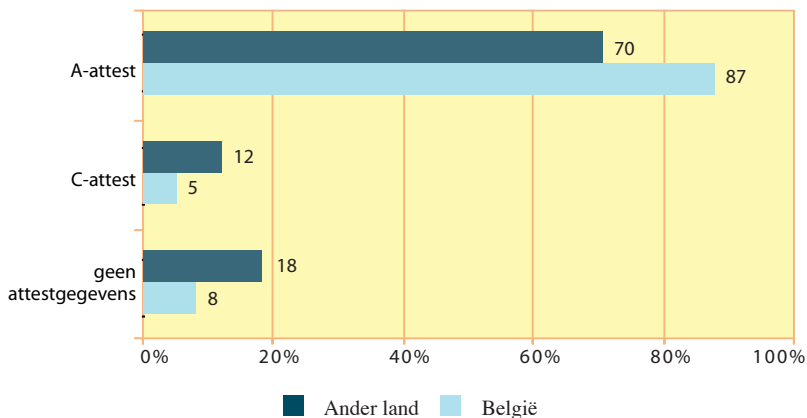
Figuur 31 - Percentage jongens en meisjes dat een A- of C-attest haalt op het einde van 1B.

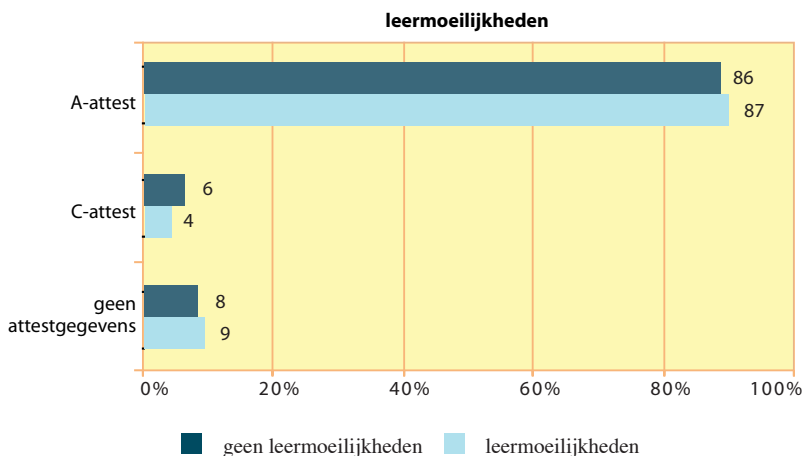
Figuur 32 - Percentage leerlingen met of zonder schoolse vertraging dat een A- of C-attest haalt op het einde van 1B.

Figuur 33 - Percentage leerlingen dat een A- of C-attest haalt volgens de taal of talen die de leerling met zijn/haar moeder spreekt.

Figuur 34 - Percentage leerlingen dat een A-of C-attest haalt op het einde van 1B volgens hun geboorteland.

Figuur 35 - Percentage leerlingen met of zonder leermoeilijkheden dat een A- of C-attest haalt op het einde van 1B.

Bij deze vergelijkingen tussen de resultaten van bepaalde leerlinggroepen horen enkele kanttekeningen.

1. De groepen waarop de vergelijkingen gebaseerd zijn, zijn soms relatief klein. Er werd daarom statistisch getoetst of de gevonden verschillen wel betrouwbaar zijn.
2. Er werd al aangegeven dat sommige leerlingkenmerken vaak samen voorkomen. Daaruit volgt bijvoorbeeld dat de gevonden verschillen voor leeftijd niet alleen het effect weergeven van schoolse vertraging op zich maar misschien ook van andere kenmerken die vaak voorkomen bij leerlingen die leeftijdsachterstand hebben.

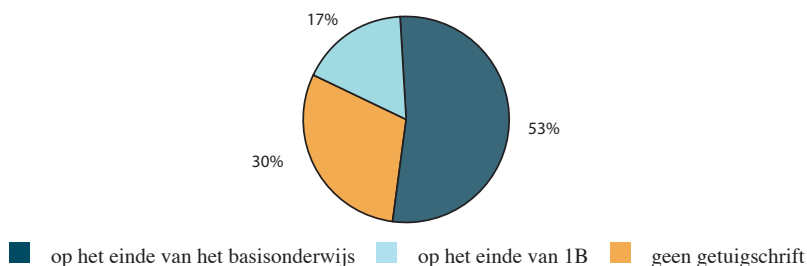
Deze leerlingen hebben bijvoorbeeld minder vaak het Nederlands als thuistaal. Voor een zuivere interpretatie van de leerlingverschillen is het dus nodig om bij de statistische analyses rekening te houden met alle beschikbare leerlingkenmerken. Zo kan er op statistische wijze worden nagegaan wat het effect is van één kenmerk (bijvoorbeeld achter zitten op leeftijd) los van de invloed van de andere kenmerken (bijvoorbeeld thuistaal). De resultaten van deze analyses worden hieronder beschreven.

Welke kenmerken maken een verschil?

- De kans op het behalen van een A-attest is deels voorspelbaar vanuit de score van de leerling op de begintoetsen wiskunde en Nederlands. Hoe beter de prestaties op de beide begintoetsen, hoe meer kans een leerling heeft om een A-attest te behalen op het einde van 1B.
- Jongens hebben minder kans op een A-attest dan meisjes.

Het getuigschrift basisonderwijs

Iets meer dan de helft van de leerlingen (53%) behaalt het getuigschrift basisonderwijs na het zesde leerjaar, 30% na 1B en 17% haalt het getuigschrift niet (Figuur 36).

Figuur 36 - Percentage leerlingen dat het getuigschrift basisonderwijs behaalt op het einde van het basisonderwijs of op het einde van 1B.

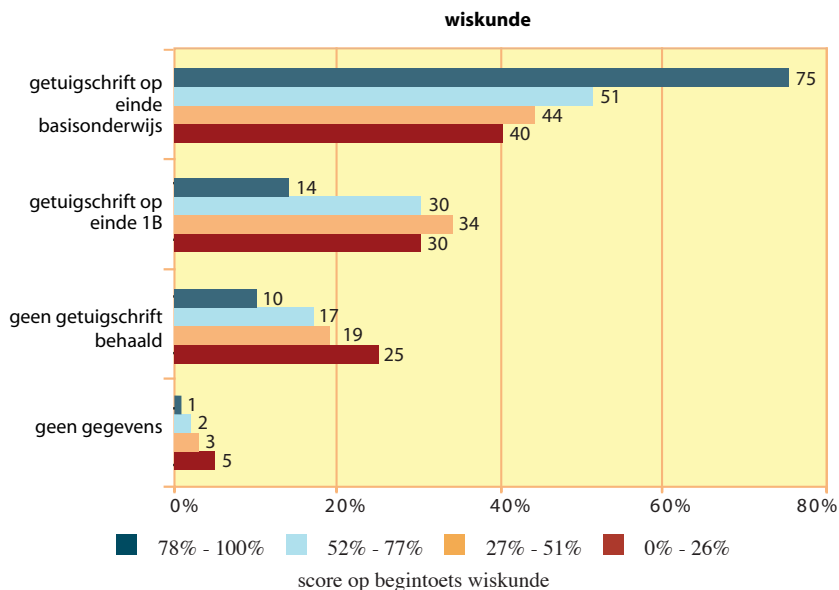
Zijn er verschillen tussen leerlinggroepen?

Figuren 37 tot 43 illustreren dat volgende leerlinggroepen er minder in slagen om een getuigschrift basisonderwijs te behalen op het einde van het basisonderwijs of op het einde van 1B:

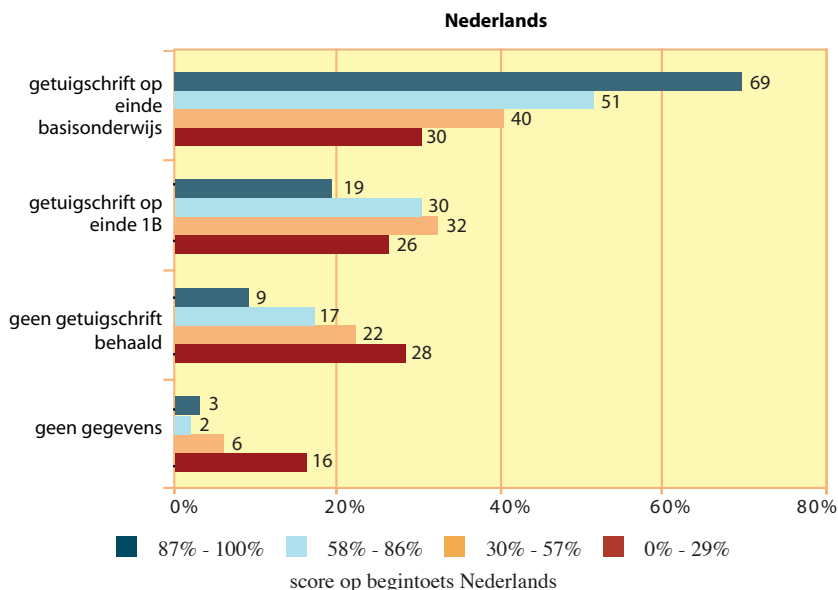
- leerlingen die zwak presteren op de begintoetsen wiskunde en Nederlands (hoe lager de score op de begintoetsen, hoe groter de kans op het niet behalen van het getuigschrift basisonderwijs);
- leerlingen die minstens 2 jaar achter zitten op hun leeftijdsgenoten;
- leerlingen die thuis (enkel) een andere taal spreken dan het Nederlands;
- leerlingen die niet in België geboren zijn.

Uit deze figuren blijkt bovendien dat leerlinggroepen verschillen in het moment waarop ze het getuigschrift basisonderwijs behalen. Dat is het opvallendst bij leerlingen met of zonder leermoeilijkheden. De meeste leerlingen met leermoeilijkheden halen hun getuigschrift op het einde van 1B (57%) en relatief weinig leerlingen met leermoeilijkheden (15%) slagen erin om dit getuigschrift reeds te verwerven op het einde van het basisonderwijs. Bij leerlingen zonder deze problemen geldt het omgekeerde: zij halen hun getuigschrift eerder op het einde van het basisonderwijs (56%).

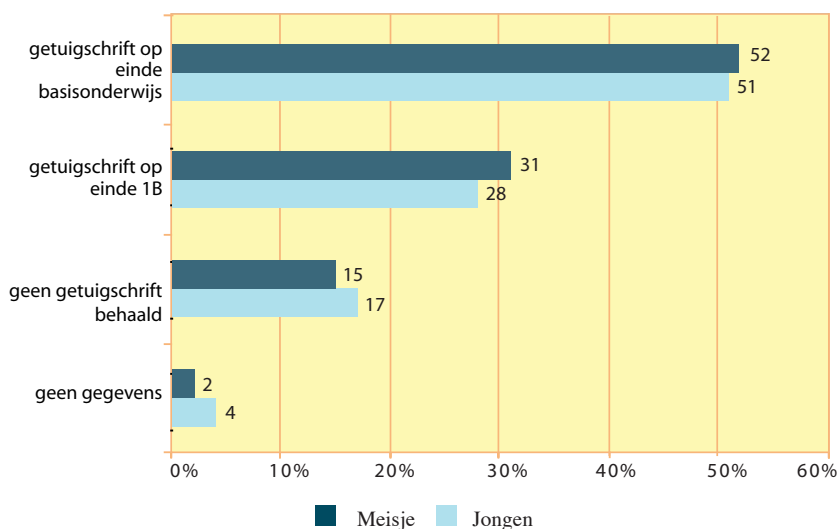
Ook hier zijn het vooral de zwakker presterende leerlinggroepen waarbij gegevens over het behalen van het getuigschrift ontbreken.

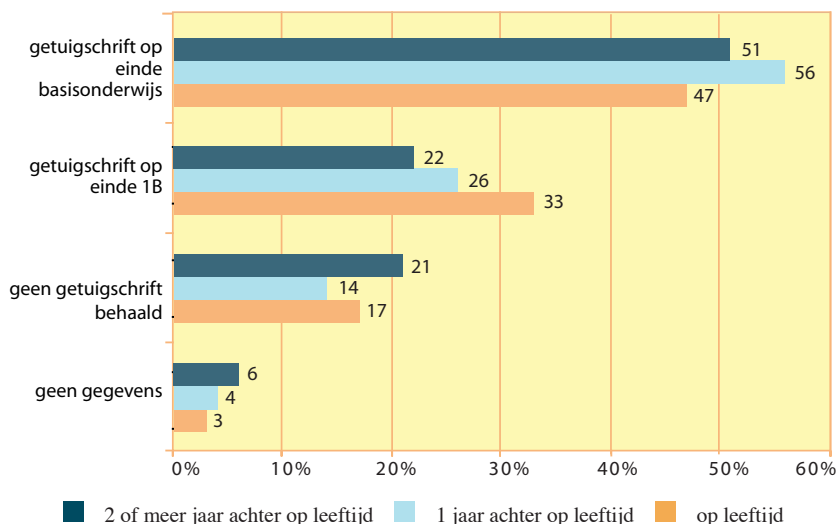
Figuur 37 - Percentage leerlingen dat een getuigschrift basisonderwijs haalt volgens hun score op de begintoets wiskunde.

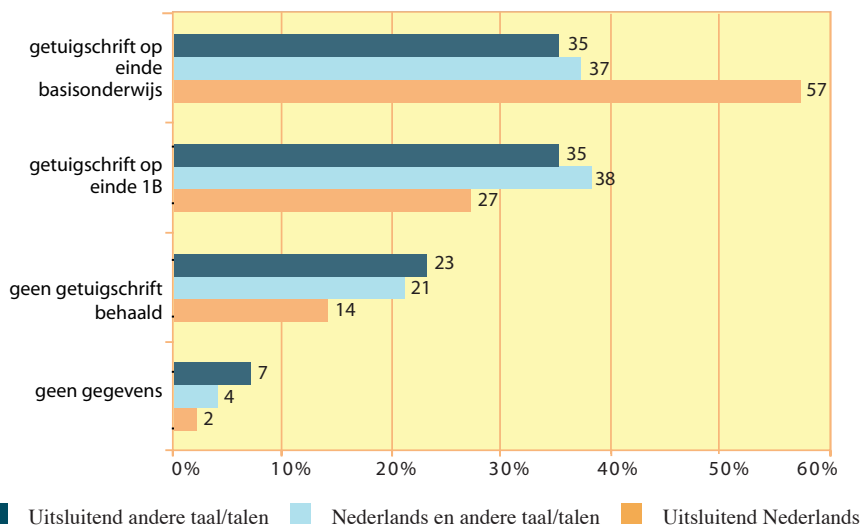
Figuur 38 - Percentage leerlingen dat het getuigschrift basisonderwijs haalt volgens hun score op de begintoets Nederlands.

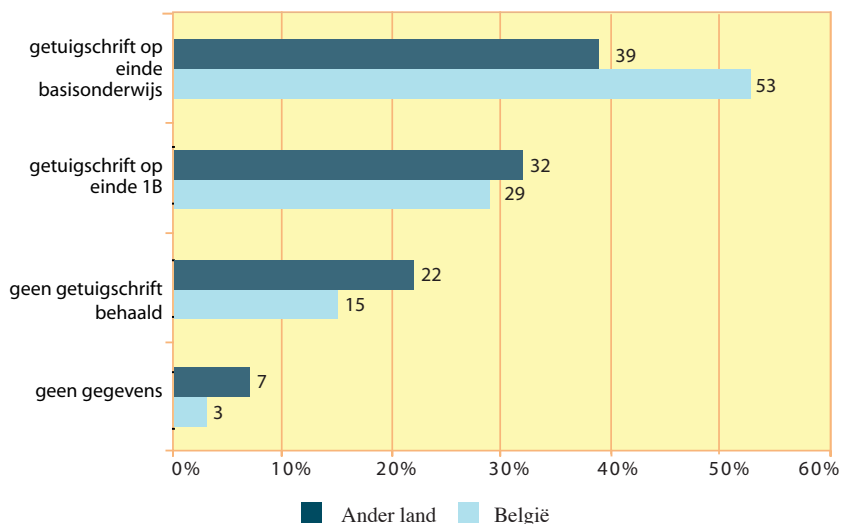
Figuur 39 - Percentage jongens en meisjes dat het getuigschrift basisonderwijs haalt.

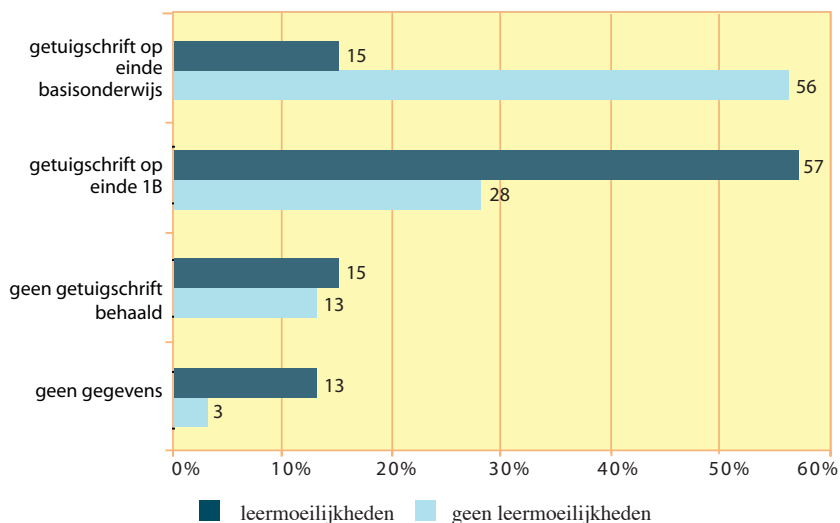
Figuur 40 - Percentage leerlingen met of zonder schoolse vertraging dat het getuigschrift basisonderwijs haalt.

Figuur 41 - Percentage leerlingen dat het getuigschrift basisonderwijs haalt volgens de taal of talen die de leerling met zijn/haar moeder spreekt.

Figuur 42 - Percentage leerlingen dat het getuigschrift basisonderwijs haalt volgens hun geboorteland.

Figuur 43 - Percentage leerlingen met of zonder leermoeilijkheden dat het getuigschrift basisonderwijs haalt.

Welke kenmerken maken een verschil?

- Leerlingen die goed presteren op de begintoets voor Nederlands, hebben meer kans om het getuigschrift basisonderwijs te behalen in 1B, dan leerlingen die op deze toets minder goed presteren. De kennis van het Nederlands is dus een element in het al dan niet behalen van het getuigschrift basisonderwijs.
- Wanneer een meisje en een jongen dezelfde score hebben op de begintoets voor Nederlands, heeft de jongen minder kans om het getuigschrift basisonderwijs te halen in 1B.

7. Wie zit er in 1B?

Dit onderzoek brengt met cijfermateriaal de beginsituatie van leerlingen die starten in 1B in kaart. Dat cijfermateriaal heeft echter ook zijn beperkingen. Het is immers eigen aan empirisch onderzoek om gegevens samenvattend te beschrijven en op het niveau van de steekproef te zoeken naar samenhang. Hierdoor blijft in dit onderzoek de individuele problematiek van leerlingen uit 1B voor een groot stuk buiten beeld. Hieronder geven een aantal leerlingenfiches een wat levendiger beeld van de verscheidenheid van achtergronden en prestaties van deze leerlingen op de begintoetsen die in dit onderzoek werden afgenomen. De fiches zijn gebaseerd op de gegevens van reële leerlingen, ze kregen echter fictieve namen.

52

School		Ben, 13 jaar, Belg Thuis taal Nederlands
Leerproblemen	autismespectrumstoornis	
Schoolloopbaan	heeft de speelleerklas en het buitengewoon lager onderwijs type 8 gevolgd	
Getuigschrift basisonderwijs	behaald op het einde van het 6 ^{de} leerjaar	
Gezinssituatie		
Opleiding vader	hoger beroepssecundair onderwijs	
Opleiding moeder	hoger onderwijs van het korte type	
Beroep vader	geschoolde arbeider	
Beroep moeder	geschoolde arbeidster	
Scores		
Begintoets wiskunde	92%	
Begintoets Nederlands	91%	
Attest op het einde van 1B	A	

School

Kenny, 12 jaar, Belg
Thuis taal Nederlands

Leerproblemen	geen
Schoolloopbaan	twee keer blijven zitten: in het 2 ^{de} en in het 4 ^{de} leerjaar
Getuigschrift basisonderwijs	geen

Gezinssituatie

Opleiding vader	lager onderwijs
Opleiding moeder	geen diploma
Beroep vader	ongeschoolde arbeider
Beroep moeder	lager of midden bediende

Scores

Begintoets wiskunde	23%
Begintoets Nederlands	49%
Attest op het einde van 1B	C

School

Daria, 15 jaar, Poolse
Thuis taal Pools

Leerproblemen	dyslexie en dyscalculie
Schoolloopbaan	geen gegevens; woont sinds 2004 in België
Getuigschrift basisonderwijs	behaald op het einde van het 6 ^{de} leerjaar

Gezinssituatie

Opleiding vader	onbekend
Opleiding moeder	hoger onderwijs van het korte type
Beroep vader	geen gegevens
Beroep moeder	voltijds hoger bediende

Scores

Begintoets wiskunde	28%
Begintoets Nederlands	26%
Attest op het einde van 1B	A

School

Lisa, 12 jaar, Belg
Thuis taal Nederlands

Leerproblemen	dyslexie
Schoolloopbaan	heeft het 2 ^{de} leerjaar gedubbeld en heeft het buitengewoon onderwijs type 8 gevolgd
Getuigschrift basisonderwijs	behaald op het einde van 1B

Gezinssituatie

Opleiding vader	licentiaat
Opleiding moeder	licentiaat
Beroep vader	hoger bediende
Beroep moeder	hoger bediende

Scores

Begintoets wiskunde	42%
Begintoets Nederlands	72%
Attest op het einde van 1B	A

School

Stephanie, 12 jaar, Belg
Thuis taal Nederlands

Leerproblemen	verstandelijke en motorische handicap
Schoolloopbaan	volgde buitengewoon kleuteronderwijs maar ging daarna naar het gewoon lager onderwijs als ION-leerling; is niet blijven zitten
Getuigschrift basisonderwijs	geen

Gezinssituatie

Opleiding vader	hoger onderwijs van het korte type
Opleiding moeder	hoger onderwijs van het korte type
Beroep vader	lager of midden bediende
Beroep moeder	zelfstandige met personeel

Scores

Begintoets wiskunde	8%
Begintoets Nederlands	46%
Attest op het einde van 1B	Attest van verworven bekwaamheden

School

Amir, 14 jaar, Turk (woont 2 jaar in België)
Thuis taal Turks en Nederlands

Leerproblemen	geen
Schoolloopbaan	liep school in Turkije
Getuigschrift basisonderwijs	behaald op het einde van 1B

Gezinssituatie

Opleiding vader	technisch onderwijs
Opleiding moeder	algemeen secundair onderwijs
Beroep vader	binnenschipper (vervangingsinkomen)
Beroep moeder	voltijds ongeschoolde arbeidster

Scores

Begintoets wiskunde	46%
Begintoets Nederlands	40%
Attest op het einde van 1B	A

School

Wesley, 14 jaar, Belg
Thuis taal Nederlands

Leerproblemen	hyperactief en agressief gedrag
Schoolloopbaan	1 ^{ste} leerjaar gedubbeld en heeft het buitengewoon onderwijs type 3 gevolgd
Getuigschrift basisonderwijs	behaald op het einde van 1B

Gezinssituatie

Opleiding vader	geen diploma
Opleiding moeder	lager beroepssecundair onderwijs
Beroep vader	voltijds ongeschoolde arbeider
Beroep moeder	huisvrouw

Scores

Begintoets wiskunde	49%
Begintoets Nederlands	74%
Attest op het einde van 1B	A

School

Mario, 13 jaar, Belg
Thuis taal Nederlands

Leerproblemen	ADHD
Schoolloopbaan	1 ^{ste} leerjaar gedubbeld en heeft het buitengewoon onderwijs type 1 gevolgd
Getuigschrift basisonderwijs	Behaald op het einde van het 6 ^{de} leerjaar

Gezinssituatie

Opleiding vader	lager beroepssecundair onderwijs
Opleiding moeder	lager beroepssecundair onderwijs
Beroep vader	voltijds ongeschoolde arbeider
Beroep moeder	deeltijds geschoolde arbeider

Scores

Begintoets wiskunde	26%
Begintoets Nederlands	40%
Attest op het einde van 1B	A

School

Sofie, 12 jaar, Belg
Thuis taal Nederlands

Leerproblemen	ADHD
Schoolloopbaan	normale schoolloopbaan
Getuigschrift basisonderwijs	behaald op het einde van het 6 ^{de} leerjaar
Gezinssituatie	buiten gezinsverband geplaatst

Gezinssituatie

Opleiding vader	lager beroepssecundair onderwijs
Opleiding moeder	lager beroepssecundair onderwijs
Beroep vader	voltijds ongeschoolde arbeider
Beroep moeder	werkloos, vervangingsinkomen

Scores

Begintoets wiskunde	56%
Begintoets Nederlands	60%
Attest op het einde van 1B	A

School

Pieter, 12 jaar, Belg
Thuis taal Nederlands

Leerproblemen	geen
Schoolloopbaan	normale schoolloopbaan
Getuigschrift basisonderwijs	behaald op het einde van het 6 ^{de} leerjaar

Gezinssituatie

Opleiding vader	lager beroepssecundair onderwijs
Opleiding moeder	hoger onderwijs van het korte type
Beroep vader	zelfstandige zonder personeel
Beroep moeder	helpende echtgenote

Scores

Begintoets wiskunde	77%
Begintoets Nederlands	69%
Attest op het einde van 1B	A

Grietens, H., Vanderfaeillie, J., Hellinckx, W. en Ruijsenaars, W. (red.) (2005). *Handboek pedagogische hulpverlening 1. Een orthopedagogisch perspectief op kinderen en jongeren met problemen*. Leuven: Acco.

Janssen, R., Daems, F., Janssens, D., Verschaffel, L., Van Damme, J., Neyt, E., Van Hout, T., en Van Nijlen, D. (2004). *Ontwikkeling van een begin- en eindtoets wiskunde en Nederlands voor de eerste graad van het secundair onderwijs*. Eindrapport. Leuven/Antwerpen: Katholieke Universiteit Leuven, Universiteit Antwerpen.

Janssen, R., Crauwels, M., Luyten, B., Vanderschaeve, C. en Van Hulle, M. (2007). *Peiling biologie in de eerste graad van het secundair onderwijs (A-stroom)*. Eindrapport. Leuven: Katholieke Universiteit Leuven.

Reynders, T. Nicaise, I. en Van Damme, J. (2005). *Longitudinaal onderwijs in het Basisonderwijs. Constructie van een SES-variabele voor het SiBO-onderzoek* (LOA-rapport nr. 31). Leuven, Steunpunt LOA, cel SiBO.

Van Damme, J., Meyer, J., De Troy, A. en Mertens, W. (2001). *Succesvol middelbaar onderwijs? Een antwoord van het LOSO-project*. Leuven: ACCO.

Van Hecke, E. (1997). *Hiërarchie van de stedelijke kernen in Vlaanderen*. Instituut voor Sociale en Economische Geografie, K.U.Leuven.

Van Nijlen, D., Luyten, B., en Janssen, R., (2008). *Peiling begripend lezen en luisteren (Nederlands) in het basisonderwijs*. Eindrapport. Leuven/Antwerpen: Katholieke Universiteit Leuven, Universiteit Antwerpen.

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming (2006). *Statistisch jaarboek van het Vlaams Onderwijs. Schooljaar 2005-2006*.

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming (2007). *Peiling biologie in de eerste graad secundair onderwijs (A-stroom)*. Brochure. Brussel: Vlaamse overheid.

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming (2008). *Peiling lezen en luisteren (Nederlands) in het basisonderwijs*. Brochure. Brussel: Vlaamse overheid.

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming (2007). *Peiling Frans in de eerste graad secundair onderwijs (A-stroom)*. Brochure. Brussel: Vlaamse overheid

Willem, L., Janssen, R., Luyten, B. en Desmet, P. (2008) *Peiling Frans in de eerste graad van het secundair onderwijs (A-stroom)*. Eindrapport. Leuven: Katholieke Universiteit Leuven.

Omzendbrief SO 64 Structuur en organisatie van het voltijds secundair onderwijs (25/06/1999) <http://www.ond.vlaanderen.be/edulex/database/document/document.asp?docid=9418>

Tekst

Vlaamse overheid, Departement Onderwijs en Vorming
i.s.m Katholieke Universiteit Leuven en Scriptorij

Verantwoordelijke uitgever

Micheline Scheys
Strategisch Onderwijs- en Vormingsbeleid
Koning Albert II-laan 15
1210 Brussel

Foto's

Voorpagina, pag. 11, pag. 34: Sabine Beringhs
Pag. 51: Veerle Verhaegen

Grafische Vormgeving

Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid
Communicatie
Suzie Favere

Druk

Sparks, Izegem

Depotnummer

D/2008/3241/356

Uitgave

2008

Naast deze brochure geeft het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming ook tal van andere publicaties uit.

Voor een overzicht kan u terecht op de website: www.ond.vlaanderen.be/publicaties

